СВОБОДА
LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ X. — Олифантъ, Па. Четверъ 23-го Октобра 1902. — Число 43.

Що чувати въ свѣтѣ.

Мировый мѣжнародный судъ въ Гадзѣ выдавъ вже оногды рѣшеня въ голосной справѣ т. зв. фонду Пія. Засудъ, якъ можна было предвидѣти, вышовъ въ хосенъ Сп. Державъ. Звучить вôнъ якъ слѣдуе:

По перше. Сп. Державы узасаднили свои домаганя въ имени католицкого архіепископа зô Сенъ Франсиско, въ Калифорніи, яко „res judicata“ ще въ 1875 роцѣ. Справа была тодѣ предложена и рѣшена арбітраційно черезъ Сиръ Едварда Тарнтона.

По друге. Вôдповѣдно до нынѣшного рѣшеня, правительство републики Мексико заплатить Сп. Державамъ суму 1,420.682·67 доляровъ, мексиканьскою валютою, въ часѣ означенôмъ въ 10-мъ параґрафѣ вашинґтоньского договору. Тота сума покрие цѣлый довгъ и процента вôдъ него, въ сумѣ 43.150.99 доляровъ якѣ мексиканьске правительство мало платити вôдъ 2. лютого 1869, до 2. лютого 1902.

По трете. Правительство мексиканьскои републики буде на всегда платити вôдъ дня 2. лютого 1903 р. и въ каждôмъ слѣдуючôмъ роцѣ суму 43.120·99 доляровъ правительству Сп. Державъ, котрѣ уложать ся зъ архіепископомъ Калифорніи що до взаиминъ и звороту тыхъ грошей релиґійному фондови.

Се рѣшене выдавъ трибуналъ одноголосно, а вôдчитавъ его секретарь суду, ґен. Рейсенерсъ въ присутности дипльоматичного тѣла.

Представителѣ обохъ сторôнъ подякували вôдтакъ судови за безсторонность и совѣсну працю, а президентъ Меценъ королевой Вильгельминѣ за высоку протекцію, опѣку и гостинность.

Такъ скôнчивъ ся голосный и довголѣтный спôръ мѣжъ Сп. Державами и мексиканьскою републикою.

Пôсля розпорядженя міністерства войны зъ дня 16. с. м. постойна армія Сп. Державъ мае бути зменшена до 59.600 люда, себто до звычайного числа въ часѣ мира. Доси числила армія 67 тысячь вояковъ, та зъ огляду на се, що на Филипинахъ майже всюда, бо липе зъ выимкою острова Мінденео, панує повный миръ, нема потребы удержувати такого числа вôйска.

Гарнѣ слова папа міністра, та наколи-бъ его спытати по що удержувати и тыхъ 59 тысячокъ жовнѣрôвъ, то безъ сумнѣву не вмѣвъ бы вôдповѣсти нѣчого путнього. Маленькій народъ Буровъ не мавъ зовсѣмъ постôйного вôйска, а чижъ не вмѣвъ бороти ся въ разѣ потребы?

На Филипинахъ стара бѣда, лишь, якъ то кажуть, дѣры новѣ. Ту голодъ, тамъ холера згортае десятки тысячь жертвъ, а на островѣ Мінденео чимразъ бôльше Моровъ повстае противъ Американцѣвъ. Деякѣ зъ нихъ заявляють, що скорше згинуть зъ цѣлымъ своимъ народомъ, чимъ мають дозволити вложити на себе американьске ярмо.

Ґенералъ Семнеръ, комендантъ американьскихъ вôйскъ на Мінденео, рапортуе, що султанъ зъ Бакльодъ вôдкинувъ всѣ его мировѣ пропозиціи. Въ рѣшучôмъ листѣ, повнôмъ одушевленя и пыхи, вôдповѣдае вôнъ ґенералови, що рѣшивъ ся розпочати святу вôйну зъ нимъ та й зô всѣми Американцями на жите и смерть. Ось выимка зъ его листу:

„Султанъ зъ Бакльодь зовсѣмъ не страхае ся, лишь бажае вôйны зъ вами. Хоче вôнъ боронити независимôсть свого народа и вѣру Магомета. Перестаньте присылати намъ листы — мы сейчасъ бажаемо вôйны, не вашои пріязни!“

Дальше доносить ґен. Семнеръ, що султанъ сыпле валы, направляе обороннѣ мѣсця, будуе твердинѣ и, пôсля доносôвъ тубильцѣвъ, мае мати великѣ припасы оружя и амуніціи. Американьска армія выправить ся незабаромъ зъ табору Кампъ Вікарсъ, щобы поницити форты и фортіфікаціи въ Бакольордъ, тай показати его султаньскому величеству, що зъ американьскими гарматами не такъ легка справа.

Кубанцѣ святкували минувшого четверга народне свято въ память своихъ патріотôвъ и героѣвъ, якъ ґен. Макко, Ґромбетъ, Монкада и ин., котрѣ полягли въ борбѣ о независимôсть Кубы. Въ Сентіеґо де Куба торжество мало выглядъ величавои демонстраціи. Взяли въ нѣй участь представителѣ мѣста, правительства, арміи, около 40 тысячь народа и 4000 школьныхъ дѣтей. Зъ бесѣдъ, якѣ выголошено при тôй нагодѣ, выходить, що й нынѣ Куба мае не меншихъ патріотôвъ вôдъ тыхъ великихъ сыновъ, котрѣ передъ кôлькапайцятьма роками не вагувала ся наложити головами за еи свободу. Мы и нынѣ — говоривъ оденъ зъ товаришôвъ погибшихъ — все вôддамо за рôдный край, до загину будемо бороти ся зъ его ворогами. Най нѣхто не гадае, що мы змѣнили ся и почемнѣли, неначе агнцѣ.

Въ насъ и теперь плыве ся сама кровь, котру проливали нашѣ предки. Вôддмо Богу, що боже, а другимъ также, що имъ належить ся, але горе ворогамъ котрѣ схочуть кинутись на нашу свободу!

Въ сихъ словахъ Кубанця й его безмежной любови для рôдного краю, мѣстить ся взорець для многихъ народôвъ. Наколи-бъ мы, Русины-Украинцѣ, брали зъ нихъ примѣръ, тодѣ безталанна ненька Украина могла-бы тѣшити ся надѣею на красшу будуччину, а мѣжъ американьскими Русинами не було-бы й слѣду зъ перекинчиковъ, котрѣ стають ся Мадярами, Поляками, Словаками, Москалями и Богъ зна чимъ. Цурають ся, бачте, свого, бо ихъ не розумъ бôльшій вôдъ національного почутя.

Правительство Сп. Державъ дѣлае, що може, абы помирити воюючѣ стороны въ Колюмбіи и завести ладъ въ панамской шийцѣ. Вайсъ-адміралъ Кеси е мировымъ посередникомъ. Конферувавъ вôнъ кôлька разôвъ зъ представителями колюмбійского правительства, а оногды вôдплывъ американьскій корабель „Ренджеръ“ зъ листомъ до проводира ворохобниковъ, ґен. Герери, въ котрôмъ Кеси предкладае ему услôвя мира. Сказано тамъ мѣжъ иншими, що правительство Сп. Державъ тому бажае мира въ Колюмбіи, бо черезъ революцію не лишь пôдъупали промыслъ и торговля, не лишь цѣлый край знищеный, але стала ся она перепоною въ великôмъ дѣлѣ, якимъ е будова панамского каналу.

Не знати одначе, де теперь находить ся ґен. Герера зô своею арміею. Корабель Ренджеръ шукае его вже кôлька днѣвъ и не може найти.

Зъ Венезуелѣ надоспѣли таки вѣсти: Правительственнѣ вôйска, котрѣ атакували Коро, столицю стану Фальконъ, були вôдпертѣ черезъ ворохобниковъ зъ великими втратами. Правительственный корабель, зъ залогою 69 люда, пôшовъ зъ рукъ ворохобниковъ на дно морске. Въ боротьбѣ коло Ґояллю, побѣдили ворохобники! Втраты правительственнои арміи выносять 112 вояковъ въ забитыхъ. Кромѣ того окружили ворохобники мѣсто Коракасъ и кождого дня можна надѣяти ся чутки о его здачи.

Кольонізація сходнои Галичины Мазурами и вынародвлене тамошныхъ Русиновъ — се идеалъ польскихъ шовіністовъ. Въ тôй цѣли не лишь спроваджують на Русь товпы Мазуровъ зъ заходнои Галичины, але загадали стягнути зъ Америки грошевитыхъ польскихъ еміґрантовъ. Щобы скорше допняти сего, послали теперь до Америки посла Стапіньского, проводира людовцѣвъ. Его задачою буде пôзнати американьско-польскѣ водносины, а опôсля навербувати якъ найбôльше гутешныхъ Поляковъ, и послати до сходнои Галичины. Само собою розумѣе ся, що Стапіньского послано за грошѣ зъ краєвыхъ фондôвъ, котрѣ стягають вôдъ Русиновъ. За тѣ сами грошѣ й вынародовлюють они Русиновъ. Словомъ — ще перевысшили Прусаковъ, котрѣ въ Познаньщинѣ хочуть ихъ вынародовити.

Стапіньскій сѣвъ на корабель минувшого тыжня, а сими днями прийде до Сп. Державъ.

Будемо бачити, що зъ того выйде, хочь е въ Бозѣ надѣя, що польскѣ шовіністы поломять зубы при тôй роботѣ. Загартованій довголѣтною недолею, Русины мають тверду вдачу, а въ подобныхъ случаяхъ ще твердшій пястуки... Не легко отже буде ихъ зъѣсти.

Заворушеня селянъ на Украинѣ повторили ся въ двохъ послѣднихъ тыжняхъ зъ цѣлою силою. До берлиньского дневника „Vorwaerts“ доносять, що въ полтавской ґуберніи знову понищено богато дворôвъ. Селяне кидали ся навѣть на вôйско, котре боронило панôвъ. Кôлькадесять осôбъ убито и ранено. Подобнѣ вѣсти одержала лондоньска часопись „Daily Express“ зъ Петербурґа. Ту прійшло до грôзныхъ заворушень. На Казаньской площи вôйско атакувало демонструючѣ товпы. Сила осôбъ ранено. Арештовано 500 осôбъ.

При помочи сучасного оружя — картки до голосованя, добувають собѣ нѣмецкѣ робôтники що разъ лѣпшѣ права, выбираючи все бôльше и бôльше своихъ послôвъ до соймôвъ и нѣмецкого парляменту. Дня 14. с. м. вôдбули ся выборы до сойму великого княжества Ольденбурского. Робôтники (соціялістична партія) и поступовцѣ поборолли въ цѣлôмъ краю консерватистôвъ и панôвъ дѣдичѣвъ, котрѣ мали доси значну бôльшôсть въ соймѣ Ольденбурґа. Такимъ робомъ правлѣне сего краю перейде въ руки робôтниковъ.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Жовтень		
23	Ч.	Еилампія
24	П.	Филипа
25	С.	Прова, Андроника
26	Н.	19. по Сош. Карпа
27	П.	Параск вм. Назарія
28	В.	Евтимія, Лукіана
29	С.	Лонгина сотника

— **Фальшивѣ** срѣбнѣ доляры появили ся въ великой скôлькости на Филипинахъ и въ западныхъ стейтахъ Сп. Державъ. Е они такъ удачнѣ, що годѣ розрôжнити ихъ вôдъ правдивыхъ. Поліція выслѣдила, що фальшôвники мають свою фабрику въ Кигаю.

— **Парусовый** корабель „Аннъ Маріе“ розбивъ ся оногды на озерѣ, коло канадійского мѣста Кінкардайнъ, въ Онтеріо. Члены ратунковои стаціи поспѣшили на помôчь и забрали на свой човенъ цѣлу залогу корабля. Коли одначе добивали ся вже до берега, буря перевернула човенъ и 5 людей найшло смерть въ розбурханыхъ филяхъ. Згинули: капітанъ корабля, трехъ моряковъ та й оденъ сторожь ратунковои стаціи.

— **Американки** можуть смѣло выбирати мѣжъ любовниками и женихами, бо пôсля найновѣйшихъ обчисленъ живе въ Сп. Державахъ 2 міліоны и 600 тысячь мущинъ бôльше, чимъ жѣнокъ. А мимо того гляньте — и ту лучають ся старѣ панны. За много перебирають мабуть

Пôдъ колесами поѣзду погибло близъ Голвакъ Мас. два Словаки и оденъ Русинъ. Ось ихъ имена: 18-лѣтный Юрій Чучаньскій, 15-лѣтный Иванъ Бурый и 21-рôчный Якôвъ Турокъ. Першѣ два походили зъ села Юрского, а другій зъ Топорця шарискоґо комітату, на Угорщинѣ. Всѣ три хлопцѣ выбрали ся 11. с. м. на фармы по яблока, а вечеромъ, того самого дня вертали домôвъ шляхомъ зелѣзницѣ „Бостонъ & Мейнъ Р. Р.“, де захопивъ ихъ поспѣшный поѣздъ и подусивъ, неначе мухи. О безъображеныхъ трупôвъ безталанныхъ жертвъ неувaги найдено ажь на другій день.

— **Передъ** судомъ присяглыхъ (ґренъ джурі) въ Индіянополісъ, Инд. розпочавъ ся цѣкавый процесъ, въ справѣ крадѣжи трупôвъ зъ тамошныхъ кладовищъ. Пôсля поліційныхъ доходженъ показуе ся, що звышъ 100 гробôвъ по различныхъ цминтарахъ було розрытыхъ, а трупы проданѣ до просекційныхъ саль и численныхъ медичныхъ школъ. Минувшои недѣлѣ найдено знову 4 тѣла въ мѣхахъ на ул. Джоржія, коло медичного заведеня. Въ звязи зъ тымъ злочиномъ увязнено доси 17 осôбъ: трехъ лѣкарѣвъ, одного похоронного пôдпріемцю, трехъ нôчныхъ сторожѣвъ кладовищъ и 10 муринôвъ.

Въ цѣлôмъ мѣстѣ запанувало страшне роздражнене, бо нѣхто не знае, чи тѣла членôвъ родины або приятелѣвъ не вытягненѣ. Всѣ хочуть линчувати злочинцѣвъ, наслѣдкомъ чого подвоено сторожу вязницѣ.

Сю торговлю трупами вели арештованѣ майже вôдъ пôвъ року, а „бизнесъ“ ишовъ знаменито. Оденъ трупъ приносивъ имъ до 100 долярôвъ доходу и бôльше. На щасте найшли ся люде, котрѣ выслѣдили злочинцѣвъ, а теперь жде ихъ щедлѣпша заплата зъ рукъ суду.

— **Доносять** зъ Нового Санча (въ Галичинѣ), що тамъ увязнено листоноса зъ Лонцка, Яна Добровольского, пôдъ закидомъ злочину крадѣжи почтовыхъ значкôвъ и здефравдованя рôжныхъ квотъ на почтовѣ переказы. Найбôльше мавъ поциганити зъ грôшми, якѣ приходять вôдъ еміґрантôвъ зъ Америки.

— **Смерть** пôдъ землею стрѣтила въ угляныхъ майнахъ Calumet & Heckla Co. въ Готонъ, Па. Матвія Заґеръ и Ивана Трояновича. Оба майнеры затягали т. зв. пропы въ копальны, коли въ тôмъ вôдорвавъ ся величезный камѣнь и обохъ убивъ на мѣсци.

— **Що** европейскѣ монархи не мають серця нѣ родинного чутя, де ходить о ихъ дворскѣ пересуды, показуе слѣдуючій примѣръ: На похоронъ бельґійскои королевои, що померла недавно въ Спаа, прибула также донька Стефанія, б. архикнягиня по бл. п. наслѣднику австрійского престола, Рудольфѣ, а теперь жѣнка угорского графа Льоняй. Годить ся пригадати, що своимъ подружемъ изъ звычайнымъ ґрафомъ навѣть, якъ кажуть, аристократичного походженя, б. архикнягиня втратила доступъ не лише до австрійского двора, але навѣть рôдный батько, бельґійскій король Леопольдъ, вôдмовивъ ѣй вступу до колишнього родинного дому. Отже сего дворского конвенансу не змогло переломити чуте родинне навѣть зъ нагоды такои трагічнои подѣѣ, якъ смерть матери. Бо отсе, коли король бельґійскій прибувъ до Спаа и въ кôмнатѣ, де лежало тѣло помершои королевои, узрѣвъ молячу ся доньку, ґр. Льоняй, пôдôйшовъ до неи роздразненый и острымъ рухомъ руки вôзвавъ еѣ щобы опустила кôмнату. Ґрафиня послухала розказу, але выходячи зъ кôмнати, на порозѣ зомлѣла. Очунявши, выйшла изъ замку въ товариствѣ своеи сестры княжнои Климентины. Обѣ сестри перейшли разомъ черезъ паркъ, вôдтакъ вôдвела кн. Климентина ґр. Льоняй до повозу, котрымъ ґр. Л. вôдѣхала до готеля, а пôсля на зелѣзничій дворець. По дорозѣ була завельонована и ревно плакала. Зъ дворця зателеґрафувала сейчасъ до чоловѣка, щобы не приѣздивъ по неи до Бельґіѣ, бо она выѣздить до Анґліи. Коли населене Брукселѣ дознало ся про сей епізодъ, зготовило ґрафинѣ велику овацію. Ґрафиня изъ слезами въ очахъ дякувала за тѣ выразы спôвчутя. Дневникарямъ, якѣ еѣ выпитували, оповѣла о цѣлой сценѣ. Також повѣдомила она про се телеґрафічно свою доньку, княгиню Віндішґрецъ, котра знову вôдтелеґрафувала до короля Леопольда, що на похоронъ бабки не приѣде. Цѣла бельґійска праса безъ выимки ганить въ острыхъ словахъ поведене короля.

N 111

Галицко-рускѝ епископы Украинцѣ?!?

Въ ч. 41. „Свободы“ вычитавъ я, що станіславôвскимъ епископомъ именованый о. Филясъ, Василіянинъ, великій ворогъ кацапôвъ-москвофілôвъ. По при тôмъ редакція запримѣчае, що всѣ епископы належать до украиньскои партіи.

Власне тому, що наша партія мае мѣжь собою такихъ святителѣвъ забираю слово и хочу дещо обяснити.

Се правда и неправда. Нашѝ святителѣ належать нѣбы до украиньскои партіи и не належать; въ дѣйсности они вôдограють ролю великихъ дипльоматôвъ, що кôнчить ся на ходженю помѣжь дощемъ. Отже голосити, що нѣбы сей або той належить до такои а такои партіи, що сей зробить те и те и т. д. . . . и тымъ одушевлятись, я уважаю, надмѣрною и неоправданою надѣею, що зводить всо.

Галицкѝ Русины мають двохъ епископôвъ и митрополита.

Перемыскій епископъ, о. К. Чеховичь, въ певнôй части завдяки своѣй совѣсности, чеснотѣ и працѣ, зъ священника-вдôвци дôйшовъ до престола епископского. Днесь вôнъ є такимъ самымъ, якимъ бувъ священникомъ и крилошаниномъ. Вôнъ є Русиномъ и по силамъ працюе. Правда, вôнъ належить до народного сторонництва т. е. украиньского, але въ політику нѣколи не бавивъ ся. Совѣстнôсть и праця, а тымъ самымъ яснѣйше поняте свого національного „я“ и народнои чести, не могли его завести въ таборъ ренеґатôвъ-москвофілôвъ, або вôддатись на службу Ляхамъ. Еп. Чеховичь есть теперь найстаршимъ рускимъ епископомъ въ Галичинѣ.

Другій що до епископства есть львôвскій митрополитъ, о. Андрей графъ Шептицкій. Той до жаднои партіи не належить и для Русинôвъ есть цѣлкомъ чужимъ. Вôнъ выховавъ ся въ графскôмъ домѣ середъ рôднѣ, котрои давнѝ предки були Русинами, а днесь Поляками и латинниками. Опôсля перейшовъ о. Андрей на рускій обрядъ и вступивъ до монастыря оо. Василіянъ, а днесь есть рускимъ митрополитомъ. Митрополитъ не тôлько що не належить до жаднои партіи, але не почуваесь навѣть Русиномъ. Вôнъ ще въ своимъ житю не сказавъ: я Русинъ! Отже на що ту писати, що й вôнъ належить до украиньскои партіи? Вôнъ є панъ-графъ гр. кат. обряду, — тай конець. Се найлѣпше свѣдчить его послѣдне посланіе, на котрôмь якъ бы не бувъ пôдписавъ ся, то кождый бувъ бы повѣвъ, що его писавъ польскій шляхтичь. Вôнъ е за тымъ, щобы ам. Русины належали пôдъ лат. біскупôвъ. Вже часъ покинути въ надмѣрнôй надѣѣ кадити и себе дурити. А що нашѝ партіи ще не звôльнились вôдъ справъ церковныхъ и языковыхъ, въ якихъ правда по сторонѣ украиньскои, найсильнѣйшои партіи, тому и графы мусать зъ нею числитись.

Третимъ епископомъ станиславôвскимъ есть Пл. Филясъ, Василіянинъ, ворогъ кацапôвъ, — якъ каже „Свобода“, котра певно надѣезь, що новоименованый владыка, буде кацапôвъ нищити. Я тому не вѣрю, але вже зажду на дѣла! Не можна забувати, що Василіяне майже все були ворогами Руси, вводили латиньство и ширили ненависть мѣжь свѣцкимъ а монашимъ духовеньствомъ. И мы въ Спол. Державахъ маемо Василіянина, котрый належавъ до рôжныхъ партій.

Такъ, такъ! Не надѣйтесь на князѣвъ земскихъ, не кадѣть имъ, але самѝ робѣть. Робѣть такъ, щобы Русины могли самѝ собѣ выбирати владыкъ, а не щобы накидували Ляхи и ихъ рядъ. А доки Ляхи именують для Русинôвъ въ Галичинѣ владыкъ, доси суета и нема потребы причѣплювати ихъ до якихъ будь партій.

А. Я. Л.

„Блаженнѝ миротворцѣ...“

Въ 37. числѣ »Свободы« зъ 11. вересня сего року находить ся допись члена Р. Н. Союза Ст. Т—на зъ Мейфілдъ, Па., про котру хотѣлось бы дещо сказати. Зъ тои дописи видно, що п. Ст. Т—нъ (нехай менѣ выбачае за щире слово!) не розумѣе добре рѣчей, про котрѝ взявъ ся писати. На примѣръ пише вôнъ:

„Длятого кождый здорово мыслячій не повиненъ себе звати: москвофуломъ, нѣ кацапомъ, нѣ радикаломъ, нѣ Украиньцемъ, нѣ великорусиномъ, нѣ малорусиномъ, лише чисто повиненъ звати себе: Русинъ!“

Роздивѣмъ ся въ тыхъ словахъ. Отже слова: Украинець и Малорусинъ (лучше: Малоросъ, по нѣмецки Kleinrusse; сего слова Русины нѣколи не вживають, а вживають його Москалѣ и Нѣмцѣ, коли говорять про насъ, Русинôвъ) значить, те саме, що Русинъ, отже вôдъ сего нѣкому нѣякои бѣды не буде. Коли хто на приkладъ называесь Иванъ, а його кличуть одни Иваномъ, другѝ Ивасемъ, а третѝ Иванцемъ, то вôдъ того вôнъ не перестане бути Иваномъ. Слово: Великорусинъ (лучше: Великоросъ) значить тôлько, що Москаль, и хто такъ себе называе, той очевидно не Русинъ, лише Москаль, и вôнъ до насъ, а мы до него не маемо нѣякого дѣла. Слова: москвофулъ, кацапъ и радикалъ означають людей, котрѝ належать до рôжныхъ політичныхъ (москвофульскои або кацапськои и радикальнои) партій на Руси, та тѝ слова тутъ нѣ пришити нѣ прилатати. Коли ся говорить: не называй ся анѣ кацапомъ, анѣ радикаломъ, лише Русиномъ! — то се такъ само, якъ бы сказавъ: Не называй ся анѣ Иваномъ анѣ Петромъ, лише чоловѣкомъ! Коли-жь бо кождый знае, що и Иванъ и Петро люде, а и кацапъ и радикаль Русины (хто зъ нихъ добрый а хто злый Русинъ, — се инша рѣчь!)!... Зрештою вже дуже мудро заметила »Свобода«, що не тодѣ буде добре Русинамъ, коли всѣ будуть лишь однако называти ся, але ажь тодѣ, коли всѣ будуть однако и того самого хотѣти и однаково робити.

А далѣ пише п. Ст. Т-нъ. „Дай Боже, щобы й у насъ тутъ въ Америцѣ явили ся миротворцѣ, щобы вызначили намъ права нашѝ народнѝ и людськѝ, щобы народъ помирити!“

Въ тôмъ то й цѣла бѣда Русина, що вôнъ нѣколи нѣчого самъ для себе не зробить, лише жде, абы хтось прійшовъ звôдкись чи може впавъ зъ неба, взявъ його мовь малого дѣтвака за руку и завѣвъ надъ тоту рѣку, що то въ нѣй плыве сама сметана, а береги изъ самои кулешѣ!... Правда, приходять усякѝ пріятелѣ, беруть Русина не лише за руку, але й за чуприну й ведуть. але собѣ на користь, а йому на згубу.

Миротворцѣвъ вы ждете, абы вамъ вашѝ права вызначили? А знаєте вы, якѝ вамъ права вызначити треба? Коли знаєте, то вызначуйте ихъ собѣ самѝ и идѣть рука въ руку зъ тыми людьми — пріятелями робучого народа (а ихъ мѣжь Русинами въ Америцѣ певне найдете!), котрѝ дбають не за себе, не за свои бездоннѝ кишенѣ та ненаситнѝ черева, але за те, абы повести рускій народъ певною дорогою до лучшои долѣ!... Зъ тыми йдѣть рука въ руку и помагайте имъ вымѣтати смѣте зъ руськои хаты, позбути ся тыхъ темныхъ духôвъ, котрѝ хотѣли бы васъ въ чуже ярмо запродати и разомъ зъ чужими вашу кровь ссати. А заки миръ-супокôй добудете, то завзятои боротьбы треба, абы тыхъ темныхъ духôвъ позбути ся, и коли хочете мира, то не смѣете тои боротьбы лякати ся анѣ вôдтягати ся вôдъ неи, бо лишь она вамъ миръ дасть!

Коли-жь не знаете, якихъ вамъ правъ треба, то марна ваша надѣя, що прійдуть миротворцѣ и тѝ права дадуть вамъ... Прійдуть добрѝ, — вы ихъ готовѝ прогнати; прійдуть злѝ, — вы ихъ готовѝ послухати, божь вы не знаете, чого вамъ треба...

То-жь не надѣйтесь на нѣкого, на нѣякѝ чудеса, лишь власнымъ розумомъ старайте ся збагнути, чого вамъ треба и власными руками здобудьте, що вамъ потрѣбне, а „прочая приложать ся вамъ“...

29 вересня 1902. М. Л.

Дописи.

43. ЛИСТЪ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

„Робота“ москвофілôвъ

Довгѝ часы думали люде, що порядкôвъ, якѝ папують на земли, нѣякъ не можна змѣнити. Але зъ часомъ прійшли вони до розуму, и теперь хиба вже дурень або мала дитина не знае, що всѣ порядки мѣжь людьми установили люде тай люде ихъ змѣнити можуть.

У насъ Русинôвъ (Украинцѣвъ) такѝ теперь порядки, що розбили насъ на чотыри части. тай усюды дивлять ся по свому. Въ Росіи, де нашого народа найбôльше, бо надъ 25 міліонôвъ, давить насъ російскій урядъ и московскѝ або таки „нашѝ“ украиньскѝ паны. — Въ Галичинѣ за дозволомъ австрійського правительства давлять насъ польскѝ паны и польскѝ урядники. — На Буковинѣ — такожь за дозволомъ австрійського правительства панують надъ нами Нѣмцѣ та Румуны. — На Угорщинѣ хотять зъотерти нашихъ людей зъ лиця землѣ Мадяры. Оттакъ то роздѣлили насъ помѣжь себе вороги (про Америку вже й не згадую, бо тамъ нашѝ люде самѝ собѣ виннѝ, коли дають надъ собою панувати перобамъ та всякимъ чорнымъ духамъ!) и папують надъ нами, а нашъ руській народъ, самѝ робучѝ люде, що своими руками держать на свѣтѣ всѣхъ тыхъ неробôвъ, живе усюды въ чорнôй пуждѣ.

Наконець и дехто зъ нашихъ людей пôзнавъ, що такѝ порядки то властиво безпорядки, й що Русины повиннѝ вже разъ прійти до розуму та завести правдивый порядокъ на своѣй земли, такій порядокъ, абы по перше руській народъ не бувъ пôдданымъ нѣякого чужого правительства, лише выбиравъ зъ помѣжь себе людей для веденя публичныхъ справъ, а по друге абы мѣжь руськимъ народомъ не було панôвъ, котрѝ смачно ѣдять, солодко пють, гарно одѣвають ся тай нѣчого не роблять, — и хлопôвъ, котрѝ весь свôй вѣкъ гарують мовь чорнѝ волы, не маючи зъ своеи працѣ нѣякого пожитку, бо вся вона иде въ папськѝ черева. Однымъ словомъ — тѝ люде хотять, абы надъ Русинами не панувало нѣяке правительство и абы на руськôй земли не було нѣ хлопа нѣ пана, лишь люде, свобôднѝ, просвѣченѝ, маючѝ, безъ перешкоды плоды своеи працѣ споживаючѝ люде. Руську землю зъ такими справедливыми порядками называемо коротко: Украина безъ хлопа и пана.

И въ мѣру того, якъ мѣжь руськимъ народомъ ширить ся просвѣта, зростае такожь число людей, котрѝ словомъ и дѣломъ працюють для здвигненя Украины безъ хлопа и безъ пана.

Але нѣяке добре дѣло не обôйдеть ся безъ ворогôвъ, и тому тѝ справедливѝ порядки, якѝ мають настати въ Украинѣ безъ хлопа и безъ пана, мають такожь величезне число своихъ ворогôвъ. Однѝ такъ привыкли до теперѣшныхъ непорядкôвъ, що имъ здаеть ся, що якъ бы хлопъ не мавъ надъ собою дѣдича, а робôтникъ того фабриканта, въ котрого фабрицѣ робить, що якъ бы люде зачали робити на себе, а не на другихъ, то сейчасъ свѣтъ перевернувъ бы ся. Другѝ, — и тыхъ значно бôльше, — що привыкли самѝ нѣчого не робити, а жити кервавицею другихъ, такѝ добре знають, що въ Украинѣ безъ хлопа и безъ пана для нихъ нема мѣсця. Тай тому тѝ люде ненавидять идеи про Украину безъ хлопа и безъ пана и всѣлякими навѣть найпôдлѣйшими способами старають ся передъ несвѣдомыми (а такихъ, на жаль, на Руси еще дуже много!) очернити и зъогидити тыхъ, котрѝ хотять руській народъ освободити зъ теперѣшнои неволѣ.

До такихъ завзятыхъ, а до того безгранично пôдлыхъ ворогôвъ, належать въ Галичинѣ г. зв. москвофілы, люде руського роду, котрѝ однакъ бажають на руской земли такихъ порядкôвъ, якѝ суть теперь въ Росіи, и котрѝ, абы вôдрôжнити себе вôдъ руського робучого народа, вважають московську мову своею, а пашу руську называють хлопською. Тѝ москвофільскѝ темнѝ духи стараються всѣми способами, абы народъ бувъ за ними, божь безъ народа вони нѣчого не значать, и тому баламутять тыхъ, котрѝ ще не пôзнали правды, своими книжками та ґазетами, що на нихъ достають грошѣ вôдъ московскихъ, а теперъ уже и вôдъ польськихъ панôвъ. Тѝ паны, видите, дрожать о свою шкôру, щобы руській народъ, прозрѣвши, не порахувавъ ся зъ ними и тому радо спомагають такихъ плюгавцѣвъ, котрѝ затемнюють народный розумъ. Въ своихъ книжкахъ та ґазетахъ стараютъ ся москвофілы по перше оплюгавити всѣхъ тыхъ просвѣченыхъ Русинôвъ, котрѝ ведуть народъ до добра, а по друге представити те добро т. е. Украину безъ хлопа и безъ пана, якъ щось погане, невыгôдне а навѣть безбожне.

Тутъ зазначу, що и въ Америцѣ москвофілы успѣли вже розсѣсти ся тай бунтують народъ противъ його пріятелѣвъ. Поступоване о. Обушкевича и його „Брехнѣ“, котра несправедливо назвала ся „Правдою“, суть на се найлучшимъ доказомъ. Въ Америцѣ, що правда, нема польськихъ и московськихъ панôвъ, котрѝ бы помагали москвофіламъ, та за те суть цареславнѝ попы, котрѝ баламутять руськихъ людей, и айришськѝ біскупы въ Спол. Державахъ та французкѝ попы въ Канадѣ, зъ котрыми пріятелюе о. Обушкевичь...

Щобы Украину безъ хлопа и безъ пана представити простымъ, еще непросвѣченымъ людямъ въ якъ найпоганѣйшôмъ свѣтлѣ, выдали галицкѝ москвофілы въ цвѣтни с. р. книжочку: „Украина безъ попа, хлопа и пана“. При самôй назвѣ москвофільське шахрайство вылазить на верхъ. Абы вôдвернути несвѣдомыхъ вôдъ думки про Украину безъ хлопа и безъ пана, написали сѝ продайдушѣ що та Украина мае бути такожь безъ попа.

Се чиста неправда! Свѣдомѝ люде на Руси и въ цѣломъ свѣтѣ про вѣру церковь и попôвъ думають такъ, що вѣра — се справа совѣсти кождого чоловѣка зъ окрема та що нехай кождый вѣрить такъ, якъ йому каже його совѣсть А тѝ люде, що мають таку саму вѣру, нехай собѣ будують церкви, утримують попôвъ, якѝ имъ подобають ся — сего нѣхто имъ боронити не етапе и не мае права. Оттакъ буде зъ вѣрою и въ Украинѣ безъ хлопа и безъ пана. Впрочѣмъ и теперь на Руси є рôжнѝ вѣры. Въ Галичинѣ, на Угорщинѣ и въ Америцѣ Русины по найбôльшôй части греко-католики, на Буковинѣ и Украинѣ православнѝ, крôмъ того есть на Украинѣ много протестантôвъ, т. зв. штундистôвъ, а суть и такѝ, що не вѣрять по приписамъ нѣякои церкви. Повтаряю ще разъ, що вѣры, церкви и попôвъ нѣхто нѣкому насильно вôдбирати не хоче, а москвофілы пошахрували въ своѣй книжочцѣ такъ на се, абы збаламутити простыхъ, несвѣдомыхъ людей, мовъ то Украинцѣ хотять скасувати попôвъ.

Щожь написано въ той книжцѣ? Будьте певнѝ, що мудрого нѣчого. Якась выдумана исторія про одного школяра, котрого выгнали зъ школы и котрый потôмъ, ставши еміґраційнымъ аґентомъ, заманивъ бôльше нашихъ селянъ до Америки. До Спол. Державъ тыхъ селянъ не приняли, бо вони не умѣли читати церковнои азбуки (скажѣть самѝ, Вы, котрѝ зъ Галичины пріѣхали до Америки, чи се не брехня, чи хто въ Америцѣ казавъ Вамъ здавати екзаменъ зъ церковнои азбуки!?), и вони поѣхали до Канады, де заложили кольонію „Свобôдна Украина“, въ котрôй хотѣли устроити ся безъ хлопа и безъ пана, але наконець посварили ся и побили ся. Отся пуста байка, — повтаряю ще разъ, — выдумана якимсь безглуздымъ москвофільскимъ письмакомъ, котрый за те приперчивъ еи плюгавыми лайками на нашихъ передовыхъ, просвѣченыхъ людей, що працюють для народного добра, на тѝ порядки, якѝ мають бути въ Украинѣ безъ хлопа и безъ пана, на пашу рôдну мову. Такъ пр. читаете тамъ, що тѝ руськѝ попы, котрѝ держать зъ народомъ. анархісты; що нашою мовою можна писати про вѣдьмы, але не можна написати пожиточнои книжки; що давнѝ жителѣ Украины, славнѝ козаки, котрѝ боронили простый народъ вôдъ Ляхôвъ, Туркôвъ та Татарôвъ, — се простѝ розбôйники, а будучѝ жителѣ Украины, тѝ, мѣжь котрыми не буде нѣ хлопа нѣ пана, будуть такожь простѝ розбôйники...

Зрештою не стало бы мѣсця, выписуяати зъ тои „книжки“ всѣ тѝ лайки, брехнѣ и дурницѣ, божь крôмъ нихъ нема тамъ нѣчозо бôльше, а й шкода на те мѣсця, лѣпше його чимсь пожиточнымъ заповнити.

Я лише коротко про ту книжку розповѣвъ, абы й Вы, американськѝ Русины знали, що то за зѣлечко тѝ москвофілы и якъ вони въ Галичинѣ шкодять руському народови, а помагають його ворогамъ. Якъ вони се роблять въ Америцѣ, — про се Вы самѝ знаете... Тожь не вѣрте ихъ облеснымъ словамъ, а коли прилѣзуть до Васъ, гонѣть ихъ вôдъ свого порога за десяту гору!...

5. Жовтня р 1902. М. Л.

Lucena, Parana, Brazil.

Для добра читаючихъ нашу часопись „Свободу“ прошу ласкаво слѣдуючу допись помѣстити: Братя Лемки! Зла судьба, чи кара Божа розôгнала нашъ народъ зъ рôдноп землѣ въ далекѝ заморскѝ краѣ. Многимъ вже не судить ся видѣти своеи рôднои землѣ. Широке и глубоке море однымъ недозволяе того, другѝ зновъ вôдважилибъ ся и море переплысти, щобъ лишь на рôднôй земли, хотяй въ найбôльшой нуждѣ спочити, але крайный бракъ средствъ до того спиняе ихъ. Такъ отже однѝ нашѝ братя Русины мусять посередъ найбôльшихъ морозôвъ въ Канадѣ проживати, другѝ зновъ въ Бразиліи и Арґентинѣ на найбôльшôй спецѣ мусять тяжко працювати. Вамъ зновъ братя Лемки Богъ назначивъ лекшу судьбу. Хотяй опустилисьте рôдный край для шуканя лѣпшой долѣ, при тяшкôй праци на хлѣбъ насущный не вôдобравъ вамъ Господь Богъ спромоги, вернутись въ рôдный край въ веселѝ и роскôшнѝ горы. И благословить вамъ Господь — бо неоденъ доробляеть ся красныхъ грошикôвъ и вертае въ рôднѝ стороны, и старае ся свое ґаздôвство до порядку допровадити, та и бôльше землички святои до своеи батькôвщины долучити. По кôльканайцятьохъ лѣтахъ сталась велика вôдмѣна на Лемкôвщинѣ. Курнѝ хаты зникли а на ихъ мѣсци стали новѝ обширнѝ, яснѝ здоровѝ свѣтлицѣ. Въ господарствѣ запанувавъ добутокъ красна худôбка, порядокъ на обôйстю, такъ що ажь радо переѣдждае ся по при господарскѝ забудованя. Мавъ я способнôсть говорити сего року будучи на Лемкôвщинѣ зъ ґаздами о всѣмъ — розпытувавъ ся про поводжене та всѣ майже одноголосно говорили: Добре бывобы ту жити, лемъ про то зле, што мало ґрунту але и той неурожайный. Треба тяжко працювати, а пожитку нема. И справдѣ такъ есть. Землѣ есть дуже мало а и тая неурожайна. Вже вôдъ кôльканайцять лѣтъ люде спостерегли, що стаеся що разъ тѣснѣйше мѣжь людьми, бо народу прибувае. Що разъ труднѣйше приходить жити; тожь росходились въ далеку Америку на зарôбки, Однѝ выходили зъ краю, другѝ приходили, але не зъ порожными кешенями. Заразъ порядкували господарство, купували ґрунтъ Зъ лѣтами ґрунть такъ по дорожѣвъ, що и за великѝ грошѣ не можь его достати. Передше можь було морґъ землѣ купити за кôлька або кôльканайцять раньскихъ. а теперъ за камѣне и яловець, де лишь козы можуть ся пасти, треба заплатити за морґъ вôдъ 150 зр. — до 200 зр. а и такого не можь достати. Тожь дорогѝ братя Лемки, коли по рôдныхъ селахъ трудно купити собѣ доброго ґрунту хочь и за великѝ грошѝ, то есть ще богато землѣ и то урожайнои на роскôшнôмъ Подôлю, де можь купити и замешкати. Якъ знаете — всѣ въ горахъ не можуть жити, протое, хто лишь мае грошѣ а шукае за ґрунтомъ, нехай ѣде на Подôле а тамъ певно напытае собѣ ґрунту на Подôлю. Коло мѣста повѣтового Борщева вже кôльканайцять ґаздôвъ Лемкôвъ покупило собѣ ґрунта и красно господарують. Правда що оденъ, два, або три морґи не оплатить ся купувати, але найменше вôсѣмъ, десять, а можь добре ґаздувати и приходъ буде. Въ Борщевѣ есть нашъ родакъ Лемко Петро Таничь, котрый радо людямъ помагае купувати ґрунта. Вôнъ всѣмъ, котрѝ тамъ суть допомôгъ до того. Можна ему щиро повѣрити, бо то есть ретельный чоловѣкъ. Хто бы хотѣвъ до него удатись, то нехай адресуе до Борщева тамъ е его почта. Такожь въ остатныхъ часахъ богато рускои землѣ иде въ чужѝ руки. На Подôлю усадовляють ся Мазури и закуповують руску землю. Нашъ народъ въ Галичинѣ не може тому порадити, бо грошей не мае, тожь братя Лемки маючи грошѝ повиннисте на Подôле переноситись и тутъ ґрунта купувати. Вѣчно працювати по фабрикахъ не будете, тожь треба подумати на старѝ лѣта и о тôмъ щобы на рôдной земли а не де инде спочити. Такожь въ остатныхъ часахъ богато панôвъ банкротуе — мусять великѝ фôльварки продавати або жидамъ або Мазурамъ, котрѝ купують разомъ такій фôльварокъ а потому мѣжь себе дѣлять. При такôмъ купнѣ можь дуже танько доброи землѣ набути, хто якой хоче. Вправдѣ и Русины взялись до такои парцеляціи, але иде тое трудно, бо грошей нема. Вир. о. Титъ Войнаровскій въ Балинцяхъ, почта Снятинъ, купуе такѝ фôльварки и потôмъ нашимъ рускимъ людямъ по куснику продае. Такимъ способомъ вже 5 великихъ обшарôвъ дворскихъ розпарцелювавъ мѣжь нашихъ людей. Єслибы нашѝ братя Лемки, котрѝ вывѣдують ся за ґрунтами удавались до того священика, то певно дуже радо допомôгъ бы купити ґрунта черезъ способъ парцеляціи. Суть неразъ обшары на продажъ, де може кôлькадесять родинъ свобôдно осѣсти и есть добре пасовиско и лѣсъ. Такѝ обшары повиннѝ братя Лемки набувати. Тожь не тиснѣть ся братя Лемки по своихъ селахъ, де мало, и то дуже злого ґрунту, але идѣть на широке Подôле, тамъ купуйте ґрунта а не дайте чужинцямъ руску землю засѣдати. При вашôй пильности и праци, при Божôмъ благословеньствѣ буде добре вамъ поводити ся. Того бажае и желае вамъ вашъ краянъ Лемко:

Николай Юлінповъ.

Прайсвиль, Па.

Панъ Богъ довго терпить, ало чимъ довше, тымъ кара страшнѣйша! Отѝ слова прийшли менѣ на думку, коли-мъ ся довѣдавъ, що кôлька днѣвъ тому въ нашихъ майнахъ ґазъ забивъ 8 скебôвъ. Страйкъ давно бувбы ся скôнчивъ, якбы скебы не ишли до роботы. А такъ они пôдъ нами яму копали, помагали компаністамъ насъ дусити и с ми знайшли несподѣвану, наглу смерть. Самъ Господь покаравъ ихъ за ихъ юдину роботу. Але я собѣ такъ мѣркую, що ще горшѝ нѣжь скебы то е тѝ нашѝ сомары, котрѝ выдають нюйорску „ґазетку для дурныхъ людей“. Бо неразъ чоловѣкъ

иде скебувати изъ бѣды, зъ недостатку, зъ нужды, але тй песики не досыть, що обдурюють своихъ читателѣвъ, але ще обкидають болотомъ нашихъ найлѣпшихъ людей. До то прийшло, що батярскою лайкою зачѣпили 2 новыхъ нашихъ рускихъ священниковъ, котрй ледви колька тыжнѣвъ у Америцѣ. Тажь то претяжкій грѣхъ для всѣхъ насъ, абы мы позволили, щобы таке смѣте прозывало нашихъ отцѣвъ духовныхъ уличными прозвищами.

Тому взываю я васъ всѣхъ, братя Русины, дрѣть, нищте, палѣть тую нюйорску шмату, бо то ганьба и встыдъ и грѣхъ читати такй лайдацтва! Тажь они всѣ идуть противъ св. Церкви, коли нападають на слугъ Божихъ. Жаденъ чесный чоловѣкъ не може анѣ пренумеровати, анѣ читати тои проклятои „Брехнѣ“, если не хоче, щобы го Божа кара спôткала. Вы на свои очи побачите, якъ ихъ тяжко Господь Богъ скарае, бо Вôнъ не стерпить такои зневаги Своихъ слугъ, Своеи Церкви. Тому стережѣть ся, Братя любй, бо не лише той злодѣй, що украде, але и той, хто изъ нимъ тримае.

Игнатій Лятусъ.

Нігілістамъ

Вôдъ „Неправды“:

Батяръ, бомъ, злодѣй може часомъ образити чоловѣка, але нігілісты вôдъ „Неправды“ нѣколи!

Недовченый дячокъ, котрый зô злости порѣзавъ холявы священикови, злодѣй, котрый вкравъ зъ майфілдского стору колькасотъ долярôвъ, а вôдтакъ яко бартендеръ кравъ виску, и зелена брехлива жаба не годнй образити мене, руского священика. Для такои голоты мое становиско и имя стоять за высоко, щобъ вы, плюгавцѣ, могли его збезчестити.

А нігілістами зву васъ длятого: „Nihil“ значить „нѣщо“ а вы:

1. ѥсьте ничь,
2. Не умѣете ничь,
3. Не робите ничь,
4. Не вѣрите въ ничь,
5. Не вартйсьте ничь,

и за собовъ не маете нѣкого, лише такихъ самыхъ шубравцѣвъ, якъ вы! Вôльно псови гавкати и на Пана Бога! Тожь и вы гавкайте, поки не сказитесь!

о. Николай Струтиньскій

Выѣздъ духовнои місіи до Канады.

„Дѣло“ пише:

Днесь о год. 9 вечеромъ выѣздять зо Львова на довгу духовну мѣсію въ Канадѣ оо. Василіяне Платонідъ Филясъ, Дидикъ и Строцкій. Провôдникомъ місіи есть о. Филясъ. Вѣсть про тую експедицію приймаемо зъ найлѣпшимъ вдоволенемъ; вже крайня пора подбати про душевнй потребы тихъ бѣдакôвъ, що полишенй безъ духовного проводу, середъ розлогихъ просторôвъ канадійскихъ мусять бороти ся на двѣ стороны зъ ворогами, котрй настають на народну и церковну самостôйнôсть нашихъ поселенцѣвъ. Зъ однои стороны Москва намагае ся змосковщити канадійскихъ Русинôвъ черезъ православіе, а зъ другои стороны знову французскй ксьондзи бажають придбати якъ найбôльше матеріялу до стрыженя и голеня, та розлакомивши ся на руске добро и рускй церкви латинѣзують нашихъ людей, абы златинізоваными и вынародовлеными Русинами скрѣпити французскій елементъ. Та складъ рускои мѣсіи, а головно особа еи провôдника дае намъ запоруку, що вже небавомъ справа рускои церкви въ пôвнôчной Америцѣ пôде новымъ, простѣйшимъ шляхомъ. Мы знаемо талантъ о. Филяса и его любовъ до свого народу и самостôйный характеръ и се намъ стае запорукою, що вôнъ опре ся покусамъ латиньско французского клира; з'умѣе станути на сторожѣ правъ рускои церкви, нарушуваныхъ хочбы и префектомъ конґреґаціи de Propaganda fide, а по при религійну працю займе ся также и економичною та политичною орґанізаціею канадійскои Руси. А се тымъ лекше зробити, бо въ пôвнôчной Америцѣ есть вже орґанізація завдяки працѣ духовныхъ и свѣтскихъ Русинôвъ-народовцѣвъ. Разомъ зъ тыми робôтниками и шляхомъ ними продоптанымъ мусять пôйти оо. місіонарѣ въ религійно-народной працѣ, а зъ горы мусять выречи ся всякихъ зносинъ зъ американьскими московскими запроданьцями, хотяй бы се было навѣть декому не миле. Кокетуючи чи то въ одну, чи въ другу сторону, теперѣшна місія покôнчить такимъ фіяскомъ якъ поѣздка о. Жолдака, або дасть такій выслѣдъ, якъ робота оо. Обушкевича, Ґодобая и иншихъ московскихъ комівояжерôвъ и мадярскихъ жандармôвъ въ реверендахъ.

НОВИНКИ.

— **Памятайте на „Руско-Народный Домъ Еміграційный въ Америцѣ“ и высылайте жертвы до касієра пôдъ адресою:** MR. LAZOR SYROTIAK, 42 Washington st., YONKERS, N. Y., **а заразомъ увѣдомѣть о томъ секретаря пôдъ адресою:** MR. K. KIRCZOV, 14. Essex Str., JERSEY CITY, N. J.

— **Жена** Олексы Партія въ С. Канижѣ, комітату Бачка, на Угорщинѣ, заморила голодомъ своихъ четверо дѣточокъ по першôмъ чоловѣцѣ. Вôтчимъ знущавъ ся довго надъ бѣдными сиротами, а коли они на злôсть ему жили и росли, приказавъ згладити ихъ зô свѣта при помочи голоду. Звѣрскихъ родичей увязнено.

— **Сіямскій** престолонаслѣдникъ, князь Шовфо Мага Веджіревугдъ, приѣхавъ минувшого тыжня до Сп. Державъ, на нѣмецкôмъ корабли „Фірстъ Бісмаркъ“. Въ имени президента Рузвелта витали князя въ ню-йоркскôмъ портѣ Герберть Пейрсъ, заступникъ міністра справъ внутрѣшныхъ, Д. Б. Сайклсъ бувшій ґенеральный консулъ въ Сіямѣ и Е. Морґанъ, урядникъ міністерства справъ внѣшныхъ. Рѣдкій гôсть забавить въ Америцѣ два мѣсяцѣ.

— **Два** Словаки, 18-лѣтный Иванъ Лантошь и 25-лѣтный Якôмъ Ондрутъ зъ Портъ Роелъ, Пя. переплатять житемъ свôй дурный розумъ. Недавно побили они одного Поляка, а коли той выњявъ на нихъ варрентъ и полісменъ, Муръ Шипъ, прийшовъ ихъ арештувати, стали боронити ся и бити полісмена. Въ оборонѣ свого житя выњявъ тодѣ полісменъ револьверъ и почавъ стрѣляти. Лантошь одержавъ три кульки: одну въ живôтъ, другу до грудей, а трету въ шію. Ондрутъ також раненый смертельно въ груди. Оба борють ся зô смертію.

— **Пôдсадочный** Юрій, приѣхавъна дняхъ знову до Сп. Державъ зъ посады дяковскои зъ м. Кнѣгиничь (Галичина) и обнявъ посаду дякоучителя въ Джерсі сіти, Н. Дз. Понеже п. П. буду чи вже разъ на посадѣ въ Джерсі сіти з'еднавъ собѣ симпатію межи людьми и дѣтьми своею неутомимою працею и чесным характеромъ, проте недивно, що джерсісітчане знову покликали его до себе зъ краю. Желаемо ему якъ найлучшого дальшого успѣху въ его намѣрахъ и въ праци народной.

— **Въ** Yonkers, N. Y. заложивъ ся першій рускій „Сокôлъ“ дня 12. с. м. На разѣ вписало ся 23. членôвъ.

— **Доноситъ** намъ ч. Пет. Рончковскій зъ Когусъ, Н. Й. що тамъ робота йде дуже гарно. Люде роблять цѣлый часъ и заробляють грошѣ.

— **Майнеры** при твердôмъ углю у Франціи и Бельґіи застрайкували минувшого тыжня, домагаючись пôдвысшеня платнѣ. Страйкуе загаломъ поверхъ 100 тысячь люда.

— **Пише** намъ ч. Н. Решетовскій зъ Білинксъ, въ Монтанѣ: Ту лучила ся велика зелѣзнича катастрофа. Именно зъударило ся два особовй поѣзды, якй ишли въ противнй собѣ стороны. Зъударене було таке сильне, що бôльша половина возôвъ розбила ся, а 75 осôбъ втратило житє. Загаломъ, на 150 осôбъ, якй ѣхали поѣздами мало хто выйшовъ цѣло, бо и тй, котрй лишили ся при житю, покалѣченй. Вина нещастя спадае на зелѣзничу службу.

— **Страшна** азійска недуга — проказа, звѣсна зô св. Письма, появила ся ненадѣйно въ стейтѣ Айова. До минувшои недѣлѣ сконстантовано 12 случаѣвъ занедужаня. Жителѣ въ страху зъ тои причины и то тымъ бôльше, що въ Айовѣ ся недуга была доси незнѣсною.

— **Чого** вже нинѣ не крадуть? На фармахъ коло Флінтъ, Міч. зъорґанізувала ся ватага злодѣѣвъ, котра краде косы дѣвчатъ. Смѣшне — але правдиве. Гарна, 18 лѣтна дочка фармера, Вѣра Лупъ, выйшла оногды по воду до керницѣ, коли въ тôмъ выскочило зъ недалечкихъ корчѣвъ двохъ замаскованыхъ мущинъ и якъ стôй повалили еѣ на землю. Оденъ зô злочинцѣвъ стиснувъ жертву за горло, а другій великими ножицями вôдрѣзавъ гарну, русу косу, котра была гордощами дѣвчины. Заки нещасна отямилась и наробила крику, по злочинцяхъ и слѣдъ застигъ. Зъогляду на се, що такй рабунки лучають ся часто въ охрестности, шерифъ зъ вôддѣломъ поліціи пустивъ ся на вздогôнъ за незвычайными злодѣями.

— **Ґальвестонъ,** те тексаньске мѣсто, котре передъ двома роками было знищене черезъ морскй филѣ, будуе величезнй гати и запоры, щобы охоронити ся передъ другимъ нещастемъ того рода. Величезнй гати мають коштувати 1,200.000 долярôвъ.

— **Дневникъ** жебракôвъ почавъ выходити въ Парижи. Вôнъ не займае ся анѣ політикою, анѣ штукою, але замѣщуе выключно фаховй вѣсти, а передовсѣмъ оголошеня. Въ першôмъ числѣ находили ся прим. такй оповѣстки: »Глядае ся слѣпця, що умѣе грати на флетѣ«; „Пошукуе ся кривого до звиджуваня морскихъ купелѣвъ. Першеньство мають особы безъ правои руки. Въ згаданôмъ дневнику мѣстять ся також оголошеня вѣнчань, похоронôвъ, хрестинъ, имянинъ всѣхъ богачѣвъ въ Парижи.

Шкôльный Фондъ.

На Фондь руско-амер. шкôльнои молодѣжи прийшло:

о. Гр. Кульчицкій зъ Ramey, Pa. прислав	$4.50
банкова лихва 1. July б. р.	2.00
Послѣдный разъ кітована сума	170.60
разомъ	$177.10
Пôдмога Мих. Курилѣ студентови інжинеріи мех.	$50.00
Фондъ шкôл. зъ днемъ 12. Oct. б. р. выносить	$127.10

Русины, въ сторонахъ не обхопленыхъ страйкомъ, не забувайте на сей пожиточный Фондъ. Уважайте, що въ тôмъ роцѣ мы не зôбрали навѣть тыхъ $50.00, якй далисьмо въ пôдмозѣ. По центѣ—по два на хрестинахъ, забавахъ, весѣляхъ и т. д., — а зробить суму. Насъ прецѣнь рахують на чверть міліона!

А. Бончевскій
касієръ.

Оголошене.

Вже друкуесь **„КАЛЕНДАРЬ СОЮЗА“ на рôкъ 1903.** Просимо чимъ скорше присилати оголошеня и образки до календаря на адресу:

Rev. A. BONCHEWSKY
10. May Str.
ANSONIA, CONN.

За рôдный край.

(Дальше).

VIII.

Ой нѣхто не знае
Що панъ Ничай думае, гадае.

На невеличкôмъ горбку середъ козацкого табору стояло шатро полковника Ничая. Колька крокôвъ вôдъ него розложили козаки велику ватру-огонь. До того то огнища зъ усѣхъ сторôнъ збѣгали ся козаки, мовбы на команду. Причиною того збѣговиска бувъ бандуристъ, котрый, поставивши на колѣнахъ свою бандуру, сильнымъ голосомъ спѣвавъ стару козацку пѣсню. У ногахъ спѣвака притулило ся хлопя-поводаторъ. Бандуристы бували звычайно сивй, немôчнй старцѣ, старй козарлюги, що або на вôйнѣ або у неволѣ калѣками стали. Але оттой бувъ чоловѣкомъ въ повнôй силѣ вѣку, бо и волосъ не припавъ ще „гречкою“ и голосъ его бувъ сильный и дзвôнкій, не старечий. И выглядъ того чоловѣка не показувавъ на звычайного старця — прошака. Коли загравъ чи заспѣвавъ, рухи его були смѣлй, козацкй. Коли хто на него поглянувъ, не мôгъ и повѣрити, щобъ вôнъ бувъ слѣпый, лишь що очи все мавъ спущенй на струны инструменту, котрый пôдъ его удачными руками то смѣявъ ся то плакавъ. Та ще бôльше мôгбы кождого здивовати той хлопець-поводжай, котрый при бандуристѣ усѣвъ, та такъ якось несмѣло, гейбы хотѣвъ сховатись вôдъ людскихъ очей. Хлопець бувъ одягненый въ стару свитину, на ногахъ мавъ шкôрянй постолы, перевязанй шнурками. Лишь на головѣ замѣсть шапки або капелюха, була завязана стара хустка неначе турецкій турбанъ. Та се ще нѣчого. Се лишь було дивно, що въ жебрацкого хлопця були руки бѣленькй и лице прекрасне наче въ якои панны. Зъ пôдъ старого сѣрака выглядала сорочка бѣла якъ снѣгъ. Хлопчина руками пригортавъ тѣсно до себе свитину неначе боявъ ся, щобъ козаки не завважали того, ще й посунувъ ся въ тѣнь позадъ дѣда-бандуриста, такъ, що й мало хто заздрѣти мôгъ его особу.

Въ той часъ, у Хмельниччину привыкли люде нѣчому не дивуватись. Богато тодѣ ходило старцѣвъ, слѣпцѣвъ по Украинѣ такихъ, що пôдъ жебручими лахами мали захованй добрй козацкй пистолѣ, а у торбѣ вмѣсто хлѣба острый турецкій нôжь-ятаґанъ. Кождый знавъ, що се посланцѣ Хмельницкого.

Кругомъ бандуриста обступили козаки. Хто коло огню а хто таки стоячи дослухувавъ пѣсни. А „старець“ сильнымъ голосомъ кôнчивъ старосвѣцку думу про славного гетьмана:

Гей верни ся Сагайдачный!
Возьми свою жѣнку, вôддай тютюнъ люльку, необачный;

Въ той хвили вôдхилила ся полотняна запона вôдъ шатра и появилась гарпа стать Ничая. Нѣхто зъ козакôвъ, заслуханый, не завважавъ сего, лишь хлопець поводаторъ щось шепнувъ бандуристови тихонько, а самъ ще дальше засунувъ ся въ тѣнь поза дѣдовй плечѣ. Кобзарь хвилинку мовчавъ, побренькуючи струнами, гейбы мысли збиравъ, гейбы нову якусь пѣсню въ головѣ складавъ, врештѣ, взявши кôлька акордôвъ, оттаку заспѣвавъ пѣсню;

Ой плаче рыдае Мати Украина
Що помѣжь Ляхами е еи дитина
Ой бувъ славный Ничай тай уже не мае
Вже вôнъ вражимъ Ляхамъ насъ бить помагае
Давно за отчизну жите бувбы оддавъ
А теперь Яремѣ свою руку подавъ
Давно за Вкраину готовъ бувъ умерти
Теперь помагае зъ братôвъ шкуру дерти.

„Брешешь вражій сыну!“ — такъ и залупало. Се Ничай, слухаючий пѣсню, голосно вымовивъ отсй слова. Козаки жахнулись вôдъ сего несподѣваного поклику, але бандуристъ нѣ ухомъ не звѣвъ у ту сторону, де Ничай стоявъ.

„Дай Боже, щобымъ брехавъ!“ вôдповѣвъ, „а ты, пане полковнику не май гнѣву до мене. — Просили козаки, щобымъ заспѣвавъ, я й потягнувъ тои, що еи по цѣлому краю теперь усѣ кобзарѣ спѣвають“.

„И то брешешь, поганый круку, мене знають скрôзь по Украинѣ, щомъ не е жаденъ паньскій пôдлизень; — спѣвають про мене, але до складу и до ладу, якъ про доброго козака“.

„Скажи пане отамане, що спѣвали, бо якжежь теперь спѣвати муть, коли ты, знюхавши ся зъ Ляхами самъ недоляшкомъ ставъ‘;

На сй смѣлй слова бандуриста усѣ затремтѣли; — усѣ знали горячу ничаеву кровь и всѣ мѣрковали, що такого поганого слова вôнъ не подаруе. За таку саму рѣчь не давно Палѣенко пôшовъ зô свѣта. Та на диво усѣмъ Ничай замѣсть закипѣти, остигъ цѣлковито.

„Та тебѣ дѣду не перебалакаешь. Можебъ ты зайшовъ до мене та заспѣвавъ ми якои инакшои. А я звычай знаю, и нагодую и обдарую“.

„Дякувати за добре слово, лишь боюсь, щобымъ свойовъ хлопсковъ рѣчевъ не погнѣвавъ ясновельможного пана отамана. Яжь бо звыкъ лише братамъ козакамъ спѣвти; по паньскихъ покояхъ не бувавъ.“

„Та бо слухай чоловѣче, анѣ зъ мене, анѣ зъ себе не роби дурня, чи по волѣ чи по неволѣ ходи у мôй курѣнь!“

„Га! якъ росказъ паньскій то ты хлопе хотьбы и до пекла. Щожь робити, коли такъ красно просите, пане полковнику, я и иду! Тутъ бандуристъ поволи уставъ; пôднѣсъ ся и хлопець, и обыдва увôйшли въ середину шатра, де вже на нихъ очѣкувавъ Ничай. Дѣдъ уважно опустивъ за собою заслону, а коли пôдôйшовъ до Ничая, вôдчепивъ приправлену бороду и передъ здивованымъ Ничаемъ появивъ ся добре знакомый ему козакъ Максимъ, изъ Пушкаревого хутора.

„Максиме, то ты? Якажь нечиста сила тебе тутъ занесла?“

„Га! забули вы за насъ, то мы самй до васъ прийшли у гостѣ.“

„Та якй мы“? обôзвавъ ся Ничай.

Тутъ козакъ вôдступивъ на бôкъ та вказавъ на хлопця. Колижь придививъ ся Ничай идъ хлопцеви поводжаеви, занѣмѣвъ. Передъ нимъ, за хлопця перебрана, стояла Пушкарева Марійка. Очицѣ опустила въ долину, личко зарумянѣлось, стояло дѣвча завстиджене за свôй хлопячій убôръ та за те, що гейбы отверто призналась Василеви изъ своею любовію.

Максимъ замѣсть выручити изъ клопоту дѣвчину, еще бôльше соромивъ еи своею бесѣдою.

„Бо то знаешь отамане“ оповѣдавъ вôнъ, „причѣпилась она до мене, та безъ упину. Максиме, Максимцю — уже якъ то она и не звала мене, и голубе и любчику, ходи тай ходи, най го хоть разъ у очи побачу — нѣбы тебе, полковнику. А я старый дурень и давсь на пôдмову. Ще добре было сюды доѣхати, але якъ достатись до твого обозу. Дѣвки у обозъ не пустить козацтво. Та отъ перебрались мы, я за слѣпого, она за хлопця проводира тай оттакъ зайшли мы и въ гостѣ до тебе.“

Мѣжь тымъ перше вражѣне здивованя минулось и Ничай почувъ велику радость, що тота, котру вôнъ такъ горячо любивъ, та вже и надѣю стративъ, теперь сама выявила ему свою любовъ, що не боячись заверухи по краю, усьо перемогла, щобъ лишь побачитись изъ нимъ.

Взявъ вôнъ рученята дѣвчины, сильно притисъ до грудей та стиха промовлявъ:

„Марійко, Марусенько! такъ отсе вы зважились за для мене въ таку далеку дорогу. А я по тôмъ нещастю, яке скоѣлось у васъ нъ гостинѣ, гадавъ, що вы всѣ цураетесь мене якъ Каина, щомъ проллявъ кровь брата козака. Най ми Богъ буде свѣдкомъ, не мôгъ я тои зневаги подарувати. Мене вôнъ недоляшкомъ прозвавъ. Та видно Божу кару, бо на таке зôйшов'емъ, що выглядае, якбымъ и нимъ бувъ. Мабуть его проклоны завели мене у службу клятому Яремѣ. Та сѣдайтежь бо, сѣдай и ты Максиме, розгостѣть ся у мене, вы певно змученй, голоднй, я усього, усього достарчу. — Боже! чи надѣявсь я такои радости!“

Та тутъ Марійка звôльна пôднесла свôй засоромленый взôръ на молодого отамана тай промовила гейбы выученй, заздалегôдь обдуманй слова:

„Не можу я оставатись довго тутъ у васъ пане Василю. Коли вамъ охота зô мною побачитись, приходѣть завтра у вечѣръ на онту могилу, що еи „турецкою“ звуть. Тамъ я васъ зъ Максимомъ дожидати буду, а то самй бачите, що не ялось менѣ оттуть зъ вами говорити. Й про васъ и про мене лиха слава може пôти помѣжь люде.“

Хоть и якихъ слôвъ добиравъ Ничай, и припрошувавъ, и вспокоювавъ, самъ бачивъ, що розмова за довго протягнути ся не може. А то сталобы пôдозрѣлымъ козакамъ, що такъ довго розмавляе отаманъ изъ простыми жебраками. Проте щобы ще лѣпше пôддурити козацтво, мусѣвъ Максимъ скôлька пѣсень вôдспѣвати у шатрѣ, пôдчасъ чого Ничай, сидячи поручь зъ перебраною дѣвчиною, розпытовавъ еи про усѣ домашнй обставины. Дѣвча мало що вôдповѣдало, немовь бы думало, гадало про що инше.

При вôдходѣ не забувъ Максимъ назадъ приняти свои фальшивои бороды, дѣвча пôшло яко хлопя поводаторъ уперѣдъ. Дивно всѣмъ выглядало, що самъ отаманъ вôдпровадивъ бандурыста ажь по за козацкій таборъ. Але вскорѣ вôнъ вернувъ ся, перейшовъ ся попри огнища, пообзиравъ варту — тутъ и тамъ приязно побесѣдовавъ та повернувъ у свôй наметъ.

Еще якійсь часъ горѣли огнѣ, було чути урывнй бесѣды козацкои дружины а далѣ-далѣ пригасали огнѣ, притихали розмовы, — цѣлый козацкій таборъ спочивъ въ глубокôмъ, здоровôмъ снѣ. Лишь вôдъ часу до часу перекликались вартовй козаки та було чути форкане на росѣ пасучихъ ся коней.

Н. Струтиньскій.

(Дальше буде).

„SVOBODA"
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly, published every Thursday by the Svoboda Publ. Co., 111 Lackawanna Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

„Свобода"
часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза", выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на рôкъ $2.00
„ „ „ пôвъ року 1.00

Оплачувати ґазету треба всегда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то е карточку, котру дôстанете вôдъ почтаря або аґента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѝ грошей дôстати.

Адресъ:
„SVOBODA"
111 Lackawanna Str.,
OLYPHANT, PA.

Нумеръ телефону: 8082.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, також свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не принимаемо.

Хто хоче, щобы его статя, допись и т. п. були надрукованѝ въ „Свободѣ" въ четверъ, той мусить прислати намъ тую статю або допись такъ, щобы мы ѥѣ дôстали найдальше въ попередну суботу.

УВАГИ.

До вѣдомости нашимъ Впов. Читателямъ!

Тому що маемо теперь дуже богато конечнои друкарскои роботы слѣдуючи 2 числа „Свободы" выйдуть на 4 стороны.

Редакція „Свободы."

Православный „Свѣтъ" радикалізуе ся. Въ послѣднôмъ числѣ помѣстивъ цѣлу статю бувшого радикала В. Будзиновского п. заг. „Бойкотъ." Взагалѣ цѣле се число писане спокôйно и тверезо. Безглуздыхъ лайокъ на „попиковъ радикалôвъ" нема анѣ слѣду. Що мае значити се чудо? Чи се пстревае довго? Чи нарешті порозумѣли православнѝ рускѝ священики, що для народу треба працювати, а не лаятись? Чи идея добутя долѣ и волѣ для рôдного краю найшла вже наконець доступъ и до ихъ сердець?! Дай Боже! — та побачимо.

Зъѣздъ въ Газелтонѣ. заповѣдженый о. Годобаемъ не вôдбуде ся завдяки протестови нашихъ. галицкихъ священиковъ. Се можна було предвидѣти, що народъ рускій не впаде у заставлену лапку, хоть „Не Правда" и „Общество" обѣцяли о. Годобаеви помагати. Видно, що о. Г. мае тôлько розуму, що на таку помôчь не числить и еи иґноруе. Божь справдѣ, хто стоить при той немудрôй ґазетѣ?! Пачка збанкрутованыхъ дячкôвъ зъ о. Об. во главѣ. Такихъ людей чей не можна поважно трактовати.

Вылетѣла „Оса" въ свѣтъ и наробила богато шуму на американьскôй Руси. Зъ усѣхъ сторôнъ пишуть листы, дописи, надсылають грошѣ. За то „Не-Правда" скаженѣе зô злости. Ой ужалила „Оса" еи, добре покусала. Найлѣпшимъ доказомъ, якъ не можуть собѣ дати зъ нею рады штубачки редакторики, що навѣть въ адвертайзментахъ помѣстили свою злôсть на „вкраіньску премудрôсть".

Редакція „Осы" складае щиру подяку за сю рекляму „редакторамъ" и складачамъ „Шматки."

Нюйорскѝ шумовины вже зачинають обхляповати новопріѣзжихъ священикôвъ зъ Галичины. Прозывають о. Струтиньского батярсковь лайковь та чѣпляютъ ся о. Добротвора, котрого анѣ видѣли, анѣ чули. Та то й не дивота. Не дурный выгадавъ, що не буде изъ пса солонины.

Лайка на сварцѣ ѣде а брехнею поганяе — отъ уся премудрôсть недовченыхъ зъ букваря пройдисвѣтôвъ.

Доси мы за богато тратили мѣсця въ „Свободѣ" на дописи противъ „Неправды." Проте просимо нашихъ читателѣвъ, щобъ тѝ дописи помѣщали въ „Осѣ." Уже то редакція еи подбае, щобы усѣ помѣстити. Мы маемо такѝ важнѝ дѣла до обговореня, що просто жаль задля якогось тамъ смѣтя тôлько паперу надруковувати.

Вôдозва

до всѣхъ Русинôвъ въ Америцѣ, безъ огляду на вѣроисповѣдане и политичнѝ переконаня.

Слава Исусу Христу!

Дорогѝ братя!

Коли беру за перо, щобы пôддати пôдъ загальный осудъ справу великои ваги для американьскои Руси, мимоволѣ бою ся, щобы замѣсть поважнои дискусіи не стрѣтити горячковыхъ, роздражненыхъ вôдповѣдей въ другихъ американьско-рускихъ часописяхъ. Бо теперь у насъ справдѣшна вôйна помѣжь Русинами. Не хочу тутъ говорити, чія вина, бо хотѣвбымъ, щобы кождый, до якоибъ вôнъ партіи и не належавъ, подавъ безсторонну, рѣчеву думку въ той вельми важнôй справѣ, про котру хочу писати. Що бôльше, думаю, що коли на политичнôмъ поли нашѝ дороги мусять розходити ся, то по зôстае економічна праця, коло котрои мы мусимо з'єднати ся, если не хочемо загинути помѣмь окружаючими насъ, сильнѣйшими чи то фізично, чи морально народами. Проте прошу усѣхъ Русинôвъ безъ рôжницѣ вѣроисповѣданя и партій еще разъ о серіозне розважене дѣла.

Рѣчь оттака: Хотяй каже ся, що мы е на вôльнôй земли Вашинґтона, та проте мы тутъ у такôй самôй економічнôй неволи, якъ у старôмъ краю. Нашѝ вызыскувачѣ приплентались въ Европы за нами, ба що бôльше, въ опѣкуны намъ накинулись такѝ славяньскѝ племена, котрѝ культурно стоять далеко низше чимъ навѣть мы. По словѣньскихъ та словацкихъ орґанізаціяхъ позахоплювали множество нашихъ Русинôвъ такъ що можна смѣло сказати, що бôльшу половину членôвъ по ихъ „сполкахъ" становлять нашѝ рускѝ люде. Се недавно я лише яко образець, якъ мало въ насъ почутя народнои едности. Такъ само справедливо замѣчае авторъ статьѣ „Свôй до свого", що мы своими рускими грôшми збогачуемо чужину, жидôвъ, Словакôвъ та другихъ, а своихъ бизнесменôвъ не хочемо пôдпирати. Се всьо правда, та я хочу ще прощось сказати, у чѣмь допервa наглядно бачить ся цѣла руска непорадность.

Нашъ чоловѣкъ привыкъ еще у старôмъ краю зъ конечнои нужды жити ощадно и задоволяти ся якъ найскромнѣйшимъ житемъ. Той змыслъ ощадности робить се, що Русинъ въ Америцѣ при якôй-такôй платни, все таки зашпаруе пару центôвъ на чорну годину. Нема майже такого мѣжь нами, котрыйбы, побувши тутъ пару рокôвъ, не мавъ пару сотокъ вôдложеного гроша. И дежь вôнъ тѝ грошѣ тримае. При собѣ боить ся задержати задля якого припадку, тожь дае ихъ до пехованя. А кому? До банкôвъ иде ледви може десята часть руского гроша, а решту всѣхъ ощадностей умѣщають нашѝ люде у вôдвѣчныхъ своихъ „приятелѣвъ" жидôвъ, або по чужихъ бизнесменахъ. Коли хто читати буде въ старôмъ краю отсѝ мои слова, повѣрити въ нихъ не схоче. Божь се справдѣ дивоглядъ, що мы такъ легкодушно повѣряемо нашу працю пявкамъ та ошуканцямъ. И якужь заруку подае оттакій жидокъ чи другій на зложенѝ у него грошѣ. Не дае нѣякои, бо хоть мае якѝ праперты, то ихъ въ кождôй хвилѣ може продати, переписати на свою родину — вôнъ жежь чоловѣкъ, може и вмерти, а тодѣ.... попращай ся Русине изъ тою своею працею, котрусь, вôдмовляючи собѣ усього, на якій припадокъ вôдкладавъ. Та може гадаете, що якѝ процента платять нашимъ людемъ вôдъ тыхъ грошей? Нѣякихъ вôдсотокъ нема, а нашъ чоловѣкъ думае собѣ ще може, що той жидъ чи хто тамъ ще ему ласку робить, коли схоче его грошѣ взяти до переховку.

И щожь дѣе ся зъ того? Ото, що зô старого краю приходить тутъ жидъ худый и обдертый, а за пару лѣтъ вже вôнъ и гавзы мае и красно вбирае ся и жие, а выглядае нѣбы старо-краевый ґрафъ, дѣдичь. Такій джентелменъ, такій панъ, що ажь мало не шапкуешь передъ нимъ на стрѣтѣ. А хто го паномъ зробивъ? Нашъ нерозумъ, що мы все насилу пакуемо свôй рускій грôшь до чужои кишенѣ.

А теперь не погнѣвайте ся братя, що я заговорю и про нашѝ рускѝ орґанізаціѣ. Кождый зъ насъ вôдчувае дуже бракъ руского еміґраційного дому. Американьскѝ Русины на всѣ боки щедрою рукою сыплять свои лепты на розличнѝ цѣли, на удержане парохій, школъ, на асекурацію свого житя, на рôжнѝ складки и т. п., такъ, що фонды еміґраційного дому дуже поволи ростуть, бо справдѣ годѣ на всьо давати и памятати. А однакъ се есть институція конечна, котра якъ найскорше повинна увôйти въ житє. Булабы перша помôчъ для еміґрантôвъ, а для насъ Русинôвъ въ Америцѣ тота корысть, щобысьмо не дали захопити нашихъ братôвъ непокликанымъ рукамъ. Такъ само конечнымъ для насъ есть великій фондъ для американьско-рускои учачои ся молодѣжи, щобысьмо могли мати свою американьско рускую интеліґенцію: лоерôвъ, лѣкарѣвъ, инжинерôвъ и т. п. Та чи одного намъ потрѣбно! Много, много намъ бракуе, а нема жерела, вôдки бы потягнути на тоту цѣль. Отожь братя Русины, я пôддаю пôдъ вашъ зрѣлый осудъ проектъ, котрый еслибысьмо выконали, будемо мати досыть гроша, щобы всѣ нашѝ загальнѝ потребы заспокоити. Але до того потреба, щобы 1) всѣ нашѝ орґанізаціѣ зробили початокъ 2) щобы для выконаня тои роботы всѣ мы безъ уваги на политичнѝ переконаня подали собѣ руки. Можемо перечити ся въ политицѣ, але мусимо злучити ся въ економічнôй праци. Моя думка оттака: По що мы, Русины, маемо запомагати своими грôшми жидôвъ та чужихъ, а хотяй бы и американьскѝ банки, коли мы самѝ годнѝ ґаздовати и орудовати нашими капиталами. Еслибы лише рускѝ институціѣ якъ „Соединеніе", „Общество православныхъ братствъ", „Союзъ" и другѝ выняли свои капиталы зъ американьскихъ банкôвъ, вже моглибы мы сотворити поважну фінансову институцію. Дорахуйте до того тѝ міліоны рускихъ ощадностей, котрѝ лежать нынѣ въ жидôвскихъ кишеняхъ и по непевныхъ часто банкахъ, а малибысьмо таку силу гроша, що моглибысьмо розпочати великій бизнесъ. И оперувати тыми грôшми булобы дуже легко, при чѣмъ малибысьмо цѣлковиту забеспеку пожиченого. Мы не потребувалибъ оглядати ся на чужихъ людей — нашѝ грошѝ служилибы до помочи нашимъ людямъ. Лише коротко нашкіцую плянъ нашои фінансовои акціи. Грôшми можнабы обертати въ сей спосôбъ:

а) пожичалибысьмо грошѣ рускимъ бизнесманамъ або на ихъ власнѝ праперты, або за порукою такихъ людей, котрѝ праперты посѣдають. Нинѣ богато нашихъ сторникôвъ и промысловцѣвъ лишь для того не можуть розвинути свого интересу, бо, не маючи капиталу, беруть на кредитъ и черезъ се змушенѝ суть далеко бôльше платити за товаръ, нѣжь якбы платили, колибъ брали за готôвку.

б) Моглибысьмо на жаданє куповати гавзы для рускихъ робôтникôвъ — на тыхъ гавзахъ мыбы були зачартерованѝ — а замѣсть ренту сплатилибы робôтники въ кôльканайцять лѣтъ тѝ гавзы и въ той спосôбъ прийшли бы до прапертôвъ. Щобъ незнати кôлько грошей мы мали, нѣколи не моглибы они дармо лежати, бо хиба крайно недбалый чоловѣкъ не схотѣвбы скорыстати изъ такого добродѣйства.

в) Еслибы було достаточно гроша, моглибысьмо мати свою філію банкову въ Канадѣ. А тамъ запотребоване гроша дуже велике и безпечность добра, бо управленѝ фармы зъ убезпечеными забудованями представляють таки реальну вартôсть. Въ той спосôбъ и мы зробилибы добрый бизнесъ и нашимъ канадійскимъ братамъ сталибъ мы до помочи.

Коли зважимо се, що усюды по всѣхъ плейзахъ маемо своихъ певныхъ, довѣреныхъ людей, цѣле дѣло представляе ся дуже легко, малибысьмо мѣсцевыхъ своихъ аґентôвъ, котрѝ въ кождôй справѣ моглибъ насъ скоро и добре информовати. Жадна орґанізація не розвивае ся такъ скоро и певно, якъ банкъ. Подивѣть ся на старый край, якъ тамъ въ кождôмъ мѣстѣ и мѣсточку повстали и процвитають рускѝ банки. А народъ тамъ далеко-далеко бѣднѣйший. Може скаже хто, що въ насъ людей до того не ма, то я скажу, братя, що нѣ, бо нѣчого не ма лекшого, якъ ведене фінансовои институціи. Провадити сторъ, хотяй бы найменший, далеко труднѣйше, чимъ найбôльший банкъ. Бояздивый и недовѣрчивый Русинъ настрашить ся сейчасъ може опуки, дефравдацій.

И сего нема найменшои причины боятись. На се есть нынѣ спосôбъ; добрѝ статуты и стисла контроля.

Тому братя, основно розважте сю мою гадку и обговорѣть еи публично въ часописяхъ. Лишь заздалегôдь прошу — задля великои ваги, яку ся справа мае, трактуймо еи предметово безъ взляду на се, хто и де еи подавъ, бо при помочи сеи институціи зможемо воздвигнути велику руску економічну силу въ Америцѣ. Рускій банкъ може сотворити рускій еміґраційный дôмъ може поставити на сильнѝ ноги нашихъ бизнесменôвъ, робôтникôвъ и фармерôвъ, може врештѣ подати чесный заробôкъ многимъ Русинамъ.

Еслибы поважна часть Русинôвъ згодила ся на мôй проектъ, тогды потребабы скликати упередъ всього конвенціѣ делеґатôвъ рускихъ орґанізацій а вôдтакъ зъ Богомъ приступилибъ мы и до самого заснованя институціи. Гр. католикôвъ и православныхъ, „мягкихъ" и „твердыхъ", усѣхъ васъ братя кличу до великого дѣла. Покажѣмъ свѣтови, що мы не лише сварити ся, але й робити умѣемо.

Другѝ рускѝ часописи прошу о ласкаве подане змѣсту сеи вôдозвы.

Н. С.

СТРАЙКЪ.

Якъ можь було предвидѣти, такъ и стало ся — однодушнôсть робôтникôвъ побѣдила гордыхъ капіталістôвъ. Минувшого четверга стрѣлою розôйшла ся чутка по цѣлôй Америцѣ, що великій страйкъ майнерôвъ выграный. Супротивъ робôтничои солідарности, пôдъ напоромъ правительства, властей стану Ню Йоркъ и Пенсилвеніи, керманичôвъ републиканьскои партіи, а найбôльше передъ опінією загалу, угляни бароны були спонуканѝ змякнути. Не бачили проте иншои рады, лише зголити ся на мировый судъ, котрого членôвъ именувавъ президентъ Рузвелтъ. Въ складъ суду входять:

Ґенералъ инжинѣріи Сп. Державъ Джанъ М. Вілсонъ; правительственный ґеометра Е. В. Перкеръ зъ Вашинґтону, Д. С.; судія Сп. Державъ Джьорджь Ґрей зъ Делаворъ; Тома Г. Вілкінсъ, бувшій властитель майнôвъ и торговельникъ углемъ зô Скрентонъ, Па.; Е. Е. Клеркъ, президентъ юніи кондукторôвъ зелѣзничихъ въ Сп. Державахъ и епископъ Джанъ Л. Сполдінґъ зъ Пеоріи, Ил., великій другъ робôтникôвъ, именованый по довгихъ заходахъ, на внесене през. Мічеля. За секретаря суду покликано К. Д. Врайта, ґенерального комісаря публичныхъ робôтъ у Сп. Державахъ.

До сего выслѣдку дôйшло на конференціи, яка вôдбула ся въ ночи, дня 14. с. м. въ Бѣлôмъ Домѣ у Вашинґтонѣ мѣжь президентомъ Рузвелтомъ, Мічеломъ, Піермонтъ Дж. Морґаномъ, еміґраційнымъ комісаромъ Серджентомъ и кôлькома найвызначнѣйшими компаністами. Мирового суду зажадавъ въ имени властителѣвъ ихъ проводирь, міліярдерь П. Дж. Морґанъ. Сказавъ вôнъ мѣжь иншими, що до уступства змусила властителѣвъ ся обставина, що помимо великого числа вôйска, майнеры не вернули до працѣ, чого надѣяли ся тѝ паны.

Задачою суду буде розглянути ся по чіѣй сторонѣ правда а по чіѣй кривда и оголосити услôвя згоды, котрѝ такъ властителѣ, якъ и страйкеры мають приняти. А що ту робôтники покривдженѝ, тожь не ма найменшого сумнѣву, що судъ рѣшить справу въ ихъ користь.

Въ пятницю предложено судови услôвя, на якихъ робôтники готовѝ повернути до працѣ. Страйкеры домагають ся:

1. Вôсѣмгодинного дня працѣ для всѣхъ робôтникôвъ безъ выимки.

2. Пôдвысшеня платнѝ о 20 процентъ.

3. Нормальна тона угля мае важити 2.240 фунтôвъ.

4. Право орґанізаціи робôтникôвъ.

5. Признаня робôтничихъ комітетôвъ, для надзору самоволѣ властителѣвъ.

6. Знесене обнижки платнѣ черезъ компанію „D. & H".

7. Гайсеры, котрыхъ ком. „D. & H". выгнала, мають бути знову принятѝ до працѣ.

8. Ревізія системы контрактôвъ.

9. Знесене т. зв. чорнои книги добôтникôвъ (до котрои компаністы записують непоручныхъ и ворожихъ собѣ людей, щобы опôсля переслѣдувати ихъ).

На прозьбу през. Рузвелта и мировыхъ судѣѣвъ вôдкликали страйкеры на сей разъ слѣдуючѝ домаганя:

1. Признаня юніи.

2. Вôдносины мѣжь юнійними робôтниками.

3. Ревізія робôтничихъ картъ.

4. Право юнійныхъ робôтникôвъ до страйкованя въ мѣсцяхъ, де працюють неюнійнѝ.

Властителѣ майнôвъ жадали, абы сейчасъ, по уконстантованю мирового суду, робôтники повернули до працѣ. Одначе й страйкеры шпаками годованѝ тай знають ся на такихъ кручкахъ. Вôдповѣли они гарненько, що ажъ тодѣ зачнуть працювати, коли будуть мати те, чого домагають ся, а компаністы пôдпишуть контрактъ.

Проводиреви страйкерôвъ, през. Мічелови, треба се признати, що цѣлою душею працювавъ для робôтничои справы и нѣчого важнѣйшого не дѣлавъ безъ уповажненя страйкерôвъ. И симъ разомъ скликавъ вôнъ конвенцію екзекутивного комітету, котра порѣшила скликати загальну конвенцію страйкуючихъ. Наслѣдкомъ сего вечеромъ дня 10. с. м. розôславъ президентъ слѣдуючу вôдозву: „До урядникôвъ и членôвъ всѣхъ юній льокальныхъ дистрикту 1-ого, 7-ого, 9-ого":

Поважанѝ Панове!

На нынѣшнôмъ згромадженю еґзекутивного комітету 1. 7. и 9. дистрикту ухвалено одноголосно, скликати на понедѣлокъ, дня 20. с. м. конвенцію делеґатôвъ всѣхъ юній льокальныхъ, якѝ беруть участь въ страйку.

Въ пятницю вечеромъ мають бути выбранѝ делеґаты на конвенцію а то по одному на кождыхъ 100 членôвъ. П ручае ся, щобы тымъ делеґатамъ удѣлено повне право до заступництва членôвъ.

Цѣлею конвенціи буде ухвалити услôвя мира и повороту до працѣ.

Конвенція зôбрала ся дѣйсно и радить вже третий день. На жаль въ сѣй хвили, коли наша часопись йде до друку „(въ середу ранкомъ) мы еще не одержали точныхъ вѣстей про выслѣдокъ нарадъ.

Доносять лише анґлійскѝ ґазеты, будьтобы Мічелъ и прочѝ проводирѣ були за тымъ, щобы робôтники повертали до працѣ, заки судъ рѣшить справу въ ихъ хосенъ. Сими днями мала бы зачати ся робота.

Мусимо одначе запримѣтити, що такій крокъ бувъ бы бôльше якъ нерозважнымъ. Хто ждавъ и боровъ ся 24 тыжнѣ, той може еще заждати тыждень або два, доки судъ не скаже свое слово. Вертати до працѣ на галай, на балай, безъ пôдвыжки и чогось певного — се самоубійство страйкерôвъ! Судъ може радити й 6 мѣсяцѣвъ, а робôтники не будуть знати, за що працюють. Лѣпше заждати.

Послѣднѝ вѣсти.

Зъ Гобокенъ телеґрафують намъ, що 4 галицкихъ священикôвъ пôдъ проводомъ Василіянина о. Филяса пріѣхало до Ню Йорку, зъ вôдки мають поѣхати на мисію до Канады. Зъ ними пріѣхало також кôлька рускихъ СС. Служебниць, котрѝ заопѣкують ся дѣтьми канадійскихъ рускихъ фармерôвъ. Знаючи о. Филяса яко горячого патріота Украинця, шлемо ему сердечный привѣтъ. Нехай Господь поможе Вамъ усѣмъ въ Божôмъ дѣлѣ, у праци, для добра св. Церкви и народу. Побѣджайте францускихъ, польскихъ и московскихъ супостатôвъ, не забувайте нѣколи, що вы и слуги св. Церкви и сыны безталаннои Руси Не заведѣть тыхъ надѣй, якѝ на Васъ покладае наша Вôтчина.

На привѣтъ Вамъ кличемо зъ щирого серця: Щасть Боже!

Редакція „Свободы."

Въ послѣднôй хвили дôстали мы таку вѣсть:

Страйкъ скôнченый!

Въ середу т. е нынѣ иде одна часть людей до роботы, а завтра т. е. въ четверъ усѣ майнеры. Ширше напишемо въ слѣдуючôмъ числѣ „Свободы."

Важне!

Вôддѣлъ 50 Р. Н. Союза въ Allegheny, Pa. принимае членôвъ до брацтва и до Союза безъ вступного

Справы „Союза“.

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1902—1904.

Головный предсѣдатель: о. М. СТЕФАНОВИЧЬ, 619 Carson Str., Pittsburg, Pa.
Головный секретарь: Д. Д. ПИРЧЬ, Box 355, Olyphant, Pa.
Головный касіеръ: АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:
Мѣсто-предсѣдатель ... М. Кравчишинъ, NORTHAMPTON, PA.
Заст. секретаря ... С. Ядловскій, NEW YORK, CITY.
Заст. касіера ... И. Глова, EXCELSIOR, PA.

Радні:
М. Турокъ ... Priceburg, Pa.
Мих. Пачута ... Mt. Carmel, Pa.
Діон. Голодъ ... Jersey City, N. J.
Мих. Грацоль ... McKeesport, Pa.
Андрей Добошъ ... Lansford, Pa.
Ив. Сабатъ ... Yonkers, N. Y.

Ихъ заступники:
Ал. Горбаль, Мих. Югасъ, К. Кобапъ, А. Валевскій, Ник. Добровскій.

Контрольна комисія:
о. Н. Подгорецкій, Box 31, Jersey City, N. J.
К. Кирчовъ, 102 Morris Str., „ „
Ив. Гардый, Trauger, Pa., Westmorel. Co.

Вступайте до „Союза“.

Каждый членъ платить на мѣсяць только **70** центôвъ, нѣ больше, нѣ менше.

За те достанете **600** долярôвъ **посмертного, а 300 дол. за жену** и всѣлякй другй запомоги въ разѣ калѣцтва и т. п. Хто не годенъ платити 70 центôвъ на мѣсяць той може платити половину, то есть 35 центôвъ, а тогды достане лишь половину зъ посмертного и другихъ запомогъ.

Записуйте вашй дѣти до „Союза“. Дѣти можна записувати лишь такй, котрй мають оденъ рôкъ жития, або больше. За дѣти треба платити 25 центôвъ на мѣсяць, а посмертне по нихъ достанете далеко больше якъ въ котрôй небудь асекурацін (інсюренс).

Не волочѣть ся по чужихъ орґанізаціяхъ, котрй выступають противъ вашои народности и вѣры, але приступайте до своеи рускои орґанізаціи, до „Союза“. Памятайте, що вы Русины!

Теодозій Лабовскій, орґанізаторъ »Р. Н. Союза«, мае право орґанізувати новй братства записувати новыхъ членôвъ, такъ старшихъ якъ и дѣтей до »Союза«, поясняти статуты, словомъ старати ся о приеднане якъ найбольше членôвъ для »Союза«.

Въ мѣсяцю Октобру с. р. приступили до „Р. Н. Союза“ слѣдуючй новй члены:

Ч. 3. Тылявскій Михайло
Челакъ Петро
Брода Демко
Павлишакъ Михайло
Калункій Йосифъ
Шкирпанъ Ева, дитина
„ Андрій „
„ Анна „
Р. 1. Суханичъ Йосифъ „
Ч. 40. Рабень Петро,
Ч. 46. Осъракъ Павло
Ч. 53. Коцанъ Антôнъ (зъ сел.)

Оголошене.

Въ Нюйорку (дому мѣста) въ гали (где мітинґи тов. Зорѣ) № 46. Avenue A (межи 3 а 4 улицею) вôдбуде ся въ суботу дня 25. н. ст. октобра б. р. о годинѣ пôв до осмои вечеромъ основане особного вôддѣлу Мѣсцевого Руско-Народного Союза. Буде ся приймати членôвъ до 35 лѣтъ безъ вступного, а вôдъ 35 л. до 45 л. за пôвъ вступного, такожь и дѣти буде можь записати до Союза. Надѣю ся що братя „Зорнѣ“, а также и прочй Русины и Русинки зъ долу мѣста зволять прибути на сей першій мітинґъ Союза и громадно впишуть ся до Союза бо лишь въ лучности сила и будучность руского народу въ Америцѣ. На тôмъ мітинґу выбере ся мѣсцевый Урядъ Р. Н. Союза. Запрашаю всѣхъ до якъ найчисленнѣйшои участи.

Николай Подгорецкій, предсѣдатель контрольнои комисіи Р. Н. Союза.

Рухъ въ вôддѣлахъ Р. Н. Союза.

Въ Елизабетѣ, Н. Дж. дня 5. октобра б. р. основавъ ся Мѣсцевый Рускій Народный Союзъ. Выбрано слѣдуючихъ Урядниковъ: Мих. Свѣтичь, предс. 13½ Washington ave; Грицъ Романъ, заст.; Василь Явилякъ, секретарь, 162 Race street; Б. Бѣлиця, заст.; Демко Ґодзь, касіерь 11 Washington ave; Мих. Пецъ заст. Мітинґи вôдбувають ся каждого мѣсяця въ недѣлю по першôмъ о годинѣ 3 по полудни въ домѣ Д. Ґодза. Зъ орґанізовавъ нисше пôдписаный при помочи Василя Явилка.

Ник. Подгорецкій, контрольоръ.

Въ сѣмъ мѣсяци Братство св. АА. Петра и Павла въ Plymouth, Pa. буде принимати новыхъ членôвъ при 50 цнт. вступнымъ, а до Союза безъ вступного.

Ст. Грипякъ. секретарь

Квітъ

Отсимъ повѣдомляю, що отримавемъ зъ касы „Р. Н. Союза“ $600, словомъ: шѣсть сотъ долярôвъ, яко посмертну запомогу по моей женѣ Теклѣ Демяновичь, за що складаю щиру подаку Р. Н. С.

Waterbury, Conn. 13. Oct. 1902.

Михаилъ Демяновичь.
Свѣдки: Ив. Констанкевичь, Дим. Демяновичь.

Подяка.

Я, Алексей Дзямба, дякую щиро пашому Р. Н. Союзови за выплачене менѣ запомоги въ сумѣ $100. Най Богъ Васъ крѣпить въ праци для руского народу.

Алексей Дзямба.
СВѢДКИ: о. Павло Тинкевичь, Александра Лукашевичь.

Подяка.

Симъ складаемо щиру подяку чесному рускому братству Успенія Пресв. Богородицѣ, въ Нортгемтонъ, Па. що надôслало черезъ свого касіера ч. Ник. Кравчишина десять дол. яко жертву на нашу нову церковь.

Джерсі Сіти, Н. Дж. 17 окт. 1902.
За Раду церковну:
о. Ник. Подгорецкій. Душп.
К. Сандовичь. предс.
К. Кирчôвъ, секр.
Т. Цыплякъ. касіеръ.

ПОСМЕРТНІ ✝ ВѢСТИ.

Теодоръ Павелчакъ, родомъ зъ Мушинки, новосандецкого повѣту, Галичина, чл. бр. св. Михаила въ St. Louis, Mo. и чл. Р. Н. Союза упоковвъ ся дня 5-го сентембра 1902.

Вѣчная ему память!

На увязненыхъ страйкеровъ рускихъ зъ Олифанту жертвували:

Петро Ґрабани	1.00
Джанъ Дзурицинъ	1.00
Янко Ґамбаль	1.00
Методій Кисѣльовскій	50
Илько Кекелякъ	50
Andro Witko	25
B. Rosenfeld	50
Йосифъ Осенякъ	1.00
M. Needle	50
K. Raker	50
M. Bosak	1.00
Семанъ Митренко	1.50
Йосифъ Калунькій	1.00
Юрко Сапякъ	25
Geo. Dill	25
Dell Reynolds	1.00
Василь Ґамбаль	50
Лукачь Пронько	1.00
Петро Сопвакъ	1.00
Василь Пронько	1.50
F. Mandall	1.00
Феціо Трояновичь	50
M. J. O'Halloran	1.00
G. A. Prokopovitsh	1.00
M. Raker	1.00
Ю. Хилякъ	2.00
Макарь Вѣлька	1.00
Юрко Кретъ	1.00
Rev. J. E. Stas	1.00
Goodman & Friedman	50
George Spitz	1.00
Павло Вѣтко	50
Джанъ Шиба	25
Вияторъ Недзѣньскій	25
Майкъ Шестакъ	25
Вацлавъ Билукевичь	15
Иванъ Славута зъ Бабилону	1.00
Спиридіонъ Сѣнкôвъ зъ Н. Джерзи	25
Михаилъ Турокъ	1.00
Юрій Ферцо	25
Янко Рембецкій	25
Андро Детутисъ	15
Адамъ Михаловскій	25
Казиміръ Мензелъ	25
John Matts	15
Стап. Лѣпочевскій	25
Франкъ Броздовскій	25
Йос. Залевскій	25
ks. J. Dudkiewicz	1.00
Яковъ Ирва	1.00
ks. J. Dawidowski	1.00
Гарій Бланяръ	1.00
Miss Анна Шаракъ	1.00
Озимъ Давôнчикъ	50
Клеменъ Бураничь	25
Jacob Needle	50
H. Baldings	25
Вже квітована сума	89.53
Разомъ:	$127.98

Пѣсня
страйкерôвъ въ Галичинѣ.

Уложивъ Михайло Лозинській.

Яснѣ паны панували,
хлопа збиткували,
бо въ нихъ серце изъ каменя,
чи зъ твердои стали.

Яснѣ паны панували,
яснѣ паны жили,
хлопы зъ голоду вмирали
й на ясныхъ робили.

Ой ходили нашѣ люде
зъ просьбами до трону...
Даромъ лишь непокоили
пресвѣтлу корону!

Ой тѣкали нашѣ люде
за далеке море,
та вôдъ того не зменьшилось
въ нашôмъ краю горе.

Тай попали нашѣ люде
въ велику зневѣру,
тай давали зъ себи дерти
всякой бѣдѣ шкôру.

Та якъ прійшли нашѣ люде
до свого розуму,
то любити ясныхъ стали
наче чорну джуму.

Тай зъ краю вже нашѣ люде
такъ не еміґрують...
Нехай радше тѣ йдуть звôдси,
що въ добрѣ дармують!

Тай зрекли ся нашѣ люде
великои чести,
щобъ маєтки до коморы
яснымъ даромъ нести.

Захотѣли нашѣ люде
большои заплаты,
тай рѣшили противъ ясныхъ
скрôзь застрайкувати.

Якъ завели нашѣ люде
страйки коло Львова,
налякалась польська шляхта,
вельможна гербова.

Якъ завели нашѣ люде
страйки на Подôлю,
гние на пни панське збôже,
не стоить у кôлю.

Ой злякалась польська шляхта
страйковои мары.
Загостили въ нашѣ села
цѣсарськѣ шандары.

Якъ вони шукати стали
страйковыхъ аґентôвъ,
то забрали до арешту
хлопôвъ и студентôвъ.

Ой злякалась польська шляхта
таки не на жарты
й попросила для маєтку
войськовои варты.

Та якъ прійшла въ нашѣ села
пѣхота й кôнниця,
то крôвавою росою
зросилась землиця.

Тай зачала ґаздувати
пѣхота й кôннота...
Але людямъ не вôдпала
до страйку охота.

Тай зачала польська шляхта
писати до Вѣднѣ,
якѣ тотѣ польськѣ паны
черезъ хлопôвъ бѣднѣ.

Тай зачала польська шляхта
у Вѣдни просити,
абы было можна трохи
кровь хлопамъ пустити.

Бо то такъ хлопы шалѣють
изъ надмѣру крови...
А пустити кровь — найлучше
средство ратункове!

Тай достали паны дозвôлъ —
лишь не скажу, на що,
бо ще можна до арешту
попасти нѣ-за що.

Де выграли люде страйки,
тамъ вже роблять далѣ,
а паны въ ґазетахъ пишуть
проклоны и жалѣ.

Та крôмъ страйкôвъ нашѣ люде
выграли ще й решту:
кôлька тысячь зъ села въ мѣсто
пôшло до арешту.

А въ арештѣ добре бути,
тамъ и въ спеку холодъ...
Лишь въ зимѣ за те чекае
нашихъ людей голодъ.

Та урядники й шандары
користь зъ сего чують,
за свою роботу певне
всѣ поавансують.

Бо такъ на нимъ людямъ доля
вже вôдъ давна пише:
По ихъ плечахъ пôдлѣзають
всякй панки высше.

Ой вы, хлопы-хлѣборобы,
добрый розумъ майте!
Якъ паны высоко пнуть ся,
вы ихъ пôдтягайте!

Та нехай вже разъ настане
та радôсть загальна,
якъ для всѣхъ панôвъ збудуесь
„брама триюмфальна“!

Щобъ уже разъ тое диво
побачило око,
якъ всѣхъ панôвъ пôдтягнете
такъ — зовсѣмъ высоко!...

ВСЯЧИНА.

Страхъ передъ панськимъ окомъ.

Оденъ зъ плянтаторôвъ чаю на островѣ Цейлонъ мавъ вставлене штучно шкляне око, о чѣмъ его люде не знали. Дозираючи робôтниковъ на плянтаціяхъ, выпало ему разъ выдалитись за другими орудками, але знавъ вôнъ добре, що робôтники безъ его дозору будуть лѣниво при роботѣ вести ся. Тожь попавъ на щасливу гадку. Скликавъ людей и сказавъ до нихъ: „Я вôдходжу, але лишаю свое око, що буде надзырати надъ вами“. Се сказавши, вынявъ шкляне око и поклавъ его на пенёкъ дерева. Черезъ якійсь часъ тягнули робôтники якъ чорнй волы, гадаючи, що око дѣйсно все видить. Але найшовъ ся знову дотепный чоловѣкъ, що взявъ горнець и прикривъ нимъ око. Якъ робôтники побачили, що горшкомъ закрите око нѣчого не видить, не спѣшили зъ роботою, а коли повернувъ плянтаторъ, всѣ спали въ холодку, наче побиті.

Двайцять лѣтъ зъ зубомъ въ носѣ.

Въ Бернѣ моравскôмъ вôдбулась недавно въ шпитали займаюча въ своимъ родѣ операція. Здоровой и сильно впрочôмъ збудованой 46-лѣтной женщинѣ выдобуто зъ носа зубъ, котрый єй черезъ якихъ 20 лѣтъ долягавъ. Она вôдчувала бôль головы зъ правого боку, но нѣхто не мôгъ на се дати рады, ажъ теперь коли лѣкарѣ єи добре оглянули, побачили, що въ носѣ щось є, а коли его остаточно выдобуто, показало ся, що бувъ то зубъ, котрый на спôдѣ носовои ямы выросъ взадъ и тамъ зробивъ собѣ жолобець, черезъ що тиснувъ на боки и выкликувавъ бôль головы. По вынятю того зуба бôль зовсѣмъ щезъ, а женщина вернула здорова домôвъ.

Зъ часовъ французькои комуны.

Пôдчасъ французько-нѣмецкои войны, 1871 р. робучій народъ мѣста Парижа повставъ противъ своихъ кровопійцѣвъ — богатыхъ капіталістôвъ и ихъ слугъ — урядникôвъ, выгнавъ ихъ зъ мѣста, захопивъ власть у свои руки, оголосивъ Парижъ робôтничою комуною (комуна — се по нашому громада, въ котрôй всѣ люде спôльно користають изъ дôбръ, вытвореныхъ спôльно людською працею, въ котрôй нема нѣ неробôвъ панôвъ нѣ покривдженыхъ робôтникôвъ), а для обороны комуны зъорґанізувало ся робôтниче войско. Але капіталісты и урядъ при помочи державного войська побѣдили комуну, а єи членôвъ — робôтникôвъ сотками тысячь повымордовували. Французьке державне войско не вмѣло оборонити Франціи передъ Нѣмцями, але розстрѣлювати своихъ братôвъ-робôтникôвъ — при сѣмъ вопо добре списало ся! Найбôльше лютувавъ тодѣ въ Парижи, розстрѣлюючи безъ пощады робôтникôвъ комуністôвъ, ґенералъ Gallifet. Про його звѣрства появила ся недавно въ ґазетахъ така звѣстка, незвѣстна еще доси:

На площи Avenue de Fernen мали розстрѣляти 60 людей. При екзекуціи бувъ присутный Gallifet. Вôнъ ставъ передъ однымъ великаномъ, рѣзницькимъ челядникомъ и пытае:

— Чимъ ты бувъ у войську комуны?

„Артилеристомъ.

— А богато застрѣливъ нашихъ?

„Кôлько лишь мôгъ, и жалую, що не мôгъ бôльше пострѣляти.

Розлюченый такою вôдважною вôдповѣдію, почавъ Gallifet думати, чимъ бы то еще допечи комуністови передъ смертію. Подумавъ тай пытае:

— Ты жонатый?

„Такъ, маю жѣнку й двое дѣтей.

— Отъ дурень! Не лѣпше тобѣ было коло нихъ сидѣти! А хотѣвъ бы ты бачити ихъ передъ смертію.

Нещасный комуністъ задрожавъ зъ радости на саму думку, що еще може передъ смертію побачити своихъ рôдныхъ и на пытане Gallifet-а сказавъ, якъ называють ся його жѣнка и де мешкае. Gallifet пославъ жовнѣра за жѣнкою й дѣтьми, а комуніста казавъ сейчасъ розстрѣлити. Коли жь прійшла жѣнка и дѣти розстрѣленого, то замѣсть мужа и батька привитали и ихъ кулѣ. Gallifet казавъ и ихъ розстрѣлити. Тогды одна дитина впали сейчасъ трупомъ, а друга дитина, зранена въ нôжку, почала жалôбно пищати. Войськовый лѣкарь взявъ еи на руки и хотѣвъ осмотрѣти рану, але й вôнъ и дитина погибли такожь вôдъ куль по приказу Gallifet-а.

Бачите, якъ поступали собѣ зъ робôтниками. А тутъ, коли голоднй робôтники лишь декого трохи потурбують, добуваючи хлѣба, всѣлякй лицемѣры заразъ горлають що се кривда. насильства. Тымчасомъ за такй насильства, якъ высше описане, мало спечи на повôльнôмъ огни всѣхъ сильныхъ свѣта сего!...

Електрична почта.

Италіянецъ Piscielli-Paeggi зъ Неаполя вынайшовъ новый спосôбъ пересылания листôвъ. Листы пересылано бы въ скринкахъ зъ алюмініюмъ о 35. кільоґрамахъ ваги, котрй бѣгли бы по електричныхъ дротахъ, уставленыхъ 15 метрôвъ понадъ землею, робляли 400 кільометрôвъ на годину. Въ Римѣ устроено пробу такои почты, а италійській міністеръ почтъ и телеґрафôвъ прирѣкъ узяти сей выходъ пôдъ розвагу.

N 113

Папскій дотепъ

Въ французькôй ґазетѣ „Gaulois“ розказана історія: Много малярѣвъ добуваеть ся тои ласки, абы папа Левъ XIII. позволивъ имъ знятн зъ себе портретъ. Оденъ зъ нихъ, що дôставъ таке позволене и намалювавъ портретъ такъ „вѣрно“, що годѣ було на нѣмъ папу пôзнати, въ додатокъ просивъ папу, абы той написавъ на портретѣ якй слова и пôдписавъ ся. Папа не хотѣвъ, не хотѣвъ, а далѣ подумавъ, пригадавъ собѣ с ова изъ 24 стиха, 14 главы еванге ія св. Матеея, котрй Христосъ сказавъ до наляканыхъ ученикôвъ, зъявившися имъ пôдчасъ страшнои бурѣ на озерѣ, — и написавъ: „Не бôйте ся, — се я! Левъ XIII.“

Бабска політика.

Кума Фрона: — Такъ, такъ кумко, вмеръ мôй небôщикъ, а хочь бивъ мене иногдѣ, то все таки я его любила. Теперь де не пôду, що не роблю — все привиджуе ся менѣ.

Кума Василина: Привиджуе ся? Во имя Отца и Сына и Святого Духа. А зъ палюгою, чи безъ?...

Кума Фрона: Такъ, частенько зъ палюгою, подôбною до тои, якою вы бете свого мужа....

Братство

Успенія Пресв. Богородицѣ въ Нортгамптонъ Па. буде мати рôчный мітинґъ дня 26 Октобра 1902 року. На тôмъ мітинґу повиненъ каждый членъ явитись пôсля статутôвъ пôдъ карою $1.00 и повиненъ каждый на часъ стати, то есть о першôй годинѣ по полудни въ гали пôдъ церковью. Такожь повиненъ каждый членъ на тôмъ рôчнôмъ мітинґу заплатити свôй довгъ. Заразомъ пригадую всѣмъ поблизкимъ Русинамъ, що тое Братство буде принимати новыхъ членôвъ до 25 лѣтъ безъ вступного, вôдъ 25 лѣтъ до 35, за половину вступного, а вôдъ 35 до 45 лѣтъ такъ якъ всегда. Отожь дорогй братя, вступайте до рускои орґанізаціи, то есть до „Р. Н. Союза“, котрый теперь такожь принимае безъ вступного и до Братства можете приступити такожь безъ вступного а то лише того мѣсяця. Тожь не жалуйте тыхъ кôлька центôвъ, але чимъ скорше вступайте до Братства и до Союза, поки часъ, щобысьте потому не жалували, бо буде за пôзно! И мусите то знати, що жиге такого чоловѣка, котрый не належить до жадної орґанізаціи дуже на тоненькôй ниточцѣ висить и що може каждои хвилѣ урватись; а щожь зъ тымъ чоловѣкомъ, а зъ жѣнкою и дѣтьми его? бѣда тай тôлько!

Мих. Петринъ, предсѣдатель. ... секретарь. Брац.

Добра способность

для Русинôвъ на околици Lansford, Nesquehoning, Hauto, Coaldale и Geritan. Наше братство Пресв. Богородицѣ въ Lansford, Pa. буде принимати въ Октобру новыхъ членôвъ безъ вступного до 35 рокôвъ, а высше 35 рокôвъ за таляра вступного. Рôвножь принимаемо дѣти до асекураціи вôдъ одного року жития безъ вступного а платять лишь по 25 центôвъ на мѣсяць. Мітинґи будемо мати два: **12-ого и 26-ого Октобра.** Дѣти можна записати такожь въ школѣ безъ мітинґу, у секретара братства або у п. А. Добоша.

323 М. Терепанъ секр.

Де е?

Пошукую сестру Марію Косъ, що перебувала въ Ратъ Портичь, Онт. Канада. Хтобы знавъ за неи або она сама най дасть знати на адресу:

John Kos
P. O. Box 25
331 Takoma, Wash.

Оголошене.

Котра руска громада потрѣбуе священника на яку потрѣбъ, або хотѣлабъ достати сталого священника, нехай удасть до секретаря Духовнои Рады на адресу:

Rev. St. Makar,
Box 13, — Mt. CARMEL, PA.

Купуйте книжки!

Грошѣ присылайте напередъ.
За пересылку платимо самй.

Календар необольний 1902	20
Кльод Ґе	10
Казки Андерсена	25
Казки Толстого	20
Коваль Бассімъ	60
Катехизмъ	10
Коляды и щедрôвки	10
Казки Ґрімôвъ	25
Казки Ґрімôвъ опр.	40
Казки народнй	25
Казки народнй опр.	40
Канадійска Русь	10
Конституція Сполуч. Державъ	10
Капиталъ и праця	10
Камяна душа	10
Карби — гуцульскі новелі	30
Кухарка руска	75
Казка про жида	10
Лихий попутав, опов. Мирного	20
Лис Микита	50
Лихій день, комедія	10
Луць Заливайко	15
Молитвенникъ для дѣтей	10
Молитвенникъ для дѣтей	30
Микола Палкинъ	15
Нечитальникъ	10
Нашй звѣрята	15
Народнй казки	[illegible]
На добродѣйнй цѣли, комедія	[illegible]
Народный Рухъ Ав.-Уг. Русинôвъ	[illegible]
Нарід в неволі	[illegible]
Наталка Полтавка	[illegible]
Образки для дѣтей за оденъ	1
Оповѣданя Марка Вовчка	[illegible]
Оповѣданя С. Макара	[illegible]
Образки зъ Америки	[illegible]
Оповѣданя Стороженка	[illegible]
Оповѣданя для дѣтей	[illegible]
Опришок Яношік	[illegible]
Пригоди Дон-Кіхота	[illegible]
Пѣснословець	[illegible]
Повѣсти Устияновича	[illegible]
Протестъ галицкихъ Русинôвъ противъ мадярского тысячолѣтія	[illegible]
Про вôдступник. вôдъ рос. православія	[illegible]
Покарана лож, комедія	[illegible]
Повѣсти Федьковича	[illegible]
Подорож до краю великанів	[illegible]
Паньскі жарти	[illegible]
Рускій співанникъ брош.	[illegible]
„ „ оправл.	[illegible]
Розказы про силы природы	[illegible]
Русини пряшівскої епархії	[illegible]
Розмова Поляка зъ Русиномъ	[illegible]
Свекруха, комедія	[illegible]
Словарь російско-укр. (4 томы)	[illegible]
Сім казок	[illegible]
Словаки чи Русины	[illegible]
Тарасъ Бульба	[illegible]
Творы Ст. Руданьского	[illegible]
Тымко Гаврилюкъ	[illegible]
Хмельницкій и Хмельнищина	[illegible]
Чума горлячана	[illegible]
Читанка для III. класы	[illegible]
Читанка для IV. класы	[illegible]
Якъ повставъ свѣтъ?	[illegible]
Яблочникаръ, комедія	[illegible]
Як ковам роги виправляють!	[illegible]

Замовляйте тôлько тй книжки котрй тутъ поданй.
SVOBODA, Box 33, Olyphant, Pa.

Въ мѣсяцю Октобру принимае Союзъ новыхъ членôвъ до 35 лѣтъ безъ вступного.

ДОКТОРЪ ПРАВЪ
ЮЛІЯНЪ ЧУПКА,
—адвокатъ,—
3 N. Main Str, Wilkes-Barre, Pa.
P. O. Box 372.

Хто мае справу ґрунтову, або хоче вôдобрати грошѣ або спадокъ въ старôмъ краю, най удасть ся до адвоката Чупки, бо вôнъ бувъ адвокатомъ въ Галичинѣ.

Всѣ контракты, правнѣ папары и повномочія.

СЕМАНЪ МИТРЕНКО
готельничій
на River st., OLYPHANT, Pa.

Хочешь выпити гарненько?
Запытай ся де Митренко;
Готель, виску, пиво мае,
Повнѣ склянки доливае.
Є цигара, є и галя
На мітинги, на забавы:
Тамъ посидишь, погуляешь,
Вчуешь неодно цѣкаве, —
А що выпешь, то знай брате,
Пôде дальше, якъ у пяты!

Гр. ЖУРАВЪ и Ал. ГОРБАЛЬ
—маютьт—
знаменито заряджений готель въ Derby, Conn.,
близько дипа, 94 Main Str.

Всѣ знають Гриця и Лешка, бо они добрѣ Русины! Обслужать васъ скоро и гречно. Товаръ мають добрый. Порадять краянамъ куда, де и якъ удаватись въ справахъ ґрунтовыхъ въ старôмъ краю. До свого заходѣтъ до свого!

Вже бы часъ и своихъ спомагати.

Также посылають грошѣ до всѣхъ частей свѣта тано, скоро и безпечно, бо зложили кавцію (заруку).

ВИКТОРЪ ВѢЛЮШЬ.
—:: Нотаръ Публичный. ::—

Залагоджуе всякі справы грунтовѣ и маетковѣ зô старымъ краемъ. Выробляе повномочія, купуе або продае мастки, веде процесы, довершуе подѣлу маєтковъ, колектуе грошѣ зъ старого краю, увôльняе вôдъ асентерунку и т. п. Продае также шифкарты, посылае грошѣ до краю и асекуруе вôдъ огню и на житє за найнизшу цѣну.

Всѣ справы полагоджуе точно и скоро.

Порады удѣляе листовно або устно зовсѣмъ безплатно.

VICTOR WILUSZ,
Notary Public,
205 Washington Str.
JERSEY CITY, N. J.

Не тратьте доброи нагоды, лиш сейчасъ заордеруйте для своихъ померших нагробникъ. Є се послѣдна честь и даръ, якій можна зложити найдорожшимъ особамъ, що ихъ смерть пôдкосила. Маемъ рускій желѣзній хресты, гарні и досыть великі по 5 доляровъ и дорожшій. Пошлемъ Вамъ ихъ вразъ изъ золотымъ написомъ о помершомъ, якого забажаете. Треба только прикрутити до подставы и положити на могилѣ. Пишѣть по польски по илюстрованый катальогъ. Адреса:
NEW YORK CEMETERY MONUMENTAL CO.
PUNXUTAWNEY, PA.

JOHN MILLER,
—Словеньско-рускій готельникъ,—
Cor. 4th & Locust st, McKeesport, Pa
недалеко B. & O. дипа.

У него достанете смачне пиво, скаевѣ ѣдла и чесну услугу. — Можна такожь и переночовати.

Не спомагайте чужихъ!

Dr. F. J. Meek,
(МИКОЛАЙЧИК.)

СПЕЦИЯЛІСТ СЛАБОСТЕЙ ЖІНОЧИХ, ДИТЯЧИХ І ВЕНЕРИЧНИХ.
Жени при породі дізнають особлившої опіки.
Офіс: 3 N. Shamokin Str. SHAMOKIN, PA. Телефон Nr. 1673

Юрко А Прокоповичъ,
погребникъ, готельникъ, и Livery Stable
— Галя на митінґи и забавы, —
201 Jones Str., OLYPHANT, Pa

J. A. QUINN,
Одинокій погребникъ и бальсамовачь въ тыхъ сторонахъ. Мешкае на **Ridge Str., Lansford, Pa.** Людей, що мешкають въ Nesquehoning, Coaldale, Hauto, Summit Hill и Landsford обслужить чесно, тано и скоро.

Юліянъ Копыстяньскій
(JULIAN KOPYSCIANSKI)
424 Shamokin Str., ШАМОКІНЪ, ПА.

Перворядный салонъ рускій. — Найлучшій напитки можна ту достати, якъ: пиво на шклянки и бутельки, вина розмаитого гатунку, горѣвки досконалѣ, цигара дуже добрѣ.

Созывѣть Братя Русины до свого брата Юлька.

Гавріилъ Дзядикъ,
130 Main Str.
DERBY, CONN.

Першій и одинокій рускій аґентъ въ тыхъ околицяхъ и на цѣлый Конектикутъ. Спродае шифкарты на всѣ лініи и на найлѣпшѣ шифы до и зъ всѣхъ частей свѣта по цѣнахъ компанічныхъ.

Посылае грошѣ скоро, таньо и безпечно до всѣхъ частей свѣта.

Мае такожь знаменито заряджений сторъ, ґросерню и бучерню. Мае на складѣ и продае краевѣ и американьскѣ патентованѣ медицины и розличнѣ дробязґовѣ товары, якъ jewelry, stationery и кухоннѣ рѣчи.

Русины! Часъ вже перестати жидкôвъ спомагати, коли все потрѣбне достанете за ту саму цѣну у свого старого знакомого. Мешкае на 128 Caroline Str.

Нумеръ телефону 139—4.

ВЕЛИКІЙ КОМПАНІЧНЫЙ СТОРЪ
Russian Mercantile Co. Ld.
— ВЪ —
Shamokin, Pa.
327 Shamokin st.

Найбольшій рускій компанічный сторъ въ Америцѣ. Заложеный ще въ роцѣ 1889, а теперь побольшеный, украшеный и на ново уряджений. Новый дôмъ великій, красный, котрый компанія купила 1896 року за $18.000 доказуе, що може компанічна робота. — Всѣ розумнѣ Русины належать до тои компаніи, купують зô свого власного стору значить, спомагають самыхъ себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумою $3,500.00

Заряджае нимъ:
Т. Федько.

ДАРОМ 14 ПРЕКРАСНИХ ПОДАРКІВ! НАЙБІЛЬШИИ БАРҐЕН ПРЕДЛОЖЕНИИ КОЛИНЕБУДЬ! НИЧ НЕ КОШТУЄ ВАЧИТИ ТОВАР! Днесь предкладаемо одну з найліпших годинок які продають: Правдиву Американьску 14 к. з подвійною золоченою ковертою, женьску або мужеску з Правдивим Американьским Осередком, дорогими каменями, добрим ходом R. R. ґарантовану, ніклеве викінчене, зреґулювану з письменною Ґаранциею на 20 літ, що до вигляду, витревалости рівну $40 щирозолотій годинці. Всім любителям тої кляси годинки даємо в протягу найблизших 60 днів зовсім даром слідуючі красні подарки: 1 Віденьску файку з морскої пінки, з бурштином вартости $1.50; 1 Правдиву з мор. пінки циґарницю варт. 75 ц; 1 правдиву м. п. циґарничку 50 ц; 1 шкіряний капшук на тютюн 25 ц; 1 ніклове пуделко на сірники 25 ц; 1 елеґантний золотий ланцушок з Cameo Charm $1.50; 1 прекр. золочену брошку $1.00; 1 пару кульчиків з брилянтами 1.00; 1 прегарну шпильку до машлі з каменем 40 ц; 1 пару золочених спинок до маншетів 40 ц; 1 пару золочених спинок до рукавів 25 ц; 2 спинки до ковнірика 50 ц; і 1 добру спинку на груди з красним каменем 75 ц. Годинку і 14 подарків шлемо C. O. D. $4.98 і кошта експресу з правом безплатного огляданя і відісланя назад на наш кошт єли не подобають ся. Де нїт експресового офису треба $4.98 післати зъ ордером. Хто пішле гроші з ордером дістане єще кишенковий ніж даром і всї річи оплачені реджістрованою почтою **ОДНА ГОДИНКА ДАРОМ З ПОДАРКАМИ** єли купиш або продаш 6. Пиши чи хочеш женьску чи хлопску годинку. До женьских годинок посилаєм 50 ц. довгий Lorgnette ланцушок вмїсто Дикенса. Пиши днесь заким наш товар буде розпроданий. Адрес ATLAS JEWELRY CO., 67 Metropolitan Block, CHICAGO, ILL.

T. TALPASZ
ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ
— и —
готельничій
246 Pearl Str.
Shamokin, Pa.
недалеко руской плебанiи.

Добрый вечеръ друже мôй!
— Добрый вечерь, свате!
А куды такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!
Що за Талпашь? Звôдки вôнъ?
— Та-жь краянъ нашъ милый
— У него всѣ Русины
— Пôдкрѣпляють силы!...
— Що за бриндзя й пиво тамъ!
— Обходить ся файно!
— Обслугуе якъ братамъ!
— Таньо надзвычайно!

Вôдъ теперь Русины зъ Simpson, Pa. и околицѣ не потребують вже ходити до чужихъ, котрѣ ихъ обдерали и туманили, высмекували и смѣяли ся зъ ихъ легковѣрности. Най лишь они затямлять слѣдуюче:

ЯКИМЪ ГАВРАНЪ
ґросерникъ въ SIMPSON, PA.

Се правдивый Русинъ, чоловѣкъ чесный и статочный (що потвердить каждый его знакомый) а все, що є въ его ґросерии, добре и не дороге. Ще одна выгода: ВОНЪ ПОШЛЕ ВАМЪ ГРОШѢ ДО СТАРОГО КРАЮ БЕЗПЕЧНО И СКОРО. Идѣть до него, най чужѣ не розпыхають черева нашою працею.

Гей Русины! чи знаете вы дорогу до дешевого и доброго купна? Она веде просто до

Юрія Хиляка
въ OLYPHANT, PA.

Вы его певно добре знаете. Въ него знайдете одинокій, найдешевшій, найлучшій и наймоднѣйшій сторъ зъ убранями. Купите добре „шифкарту" и скоро а безпечно пошле вамъ грошѣ до старого краю. Не гадайте однакъ, що то вже все — нѣ! Вонъ мае ще найпараднѣйшій салунъ въ мѣстѣ подъ назвою:

Anthracite Hotel.
Тамъ доперва погостите ся, якъ въ рôдной бабци на весѣлю.

THE HOME BREWING CO.,
Shenandoah, Pa.

Выробляе бѣле и червоне пиво, портеръ и ейлъ найлѣпшого ґатунку въ стейтѣ. Уживають лишь найлѣпшого ячменю и хмелю. Держить все чисто. — Услуга добра.

Union Beer.
Christian Schmidt, президентъ,
W. W. Rynkiewicz, секретарь.

К. Файферъ,
одинокій славяньскій погребникъ въ Питсбурґу и околици.

Вынаймае вôзки и повозы на весѣля, хрестины, похороны и т. п. по дуже умѣркованôй цѣнѣ.

Єго офисъ лишь оденъ блокъ вôдъ руской церкви, 806 Carson Str. S. S. Pittsburg, Pa.

Гавріилъ Малинякъ
Гуртовный складъ
(Wholesale)
20 Market st.
SHAMOKIN, PA.

Мае завсѣгды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки и лікеры найлѣпшого ґатунку.

Братя! замовляйте у свого!

Глухоту
такожь шум в ушах лїчить в найкоротшім часї. За тану цїну. Пишить сей час. Всякі и ясненя даром. Лїчимо навїть слабости, котрі взагалї вважають невилїчимими. Одинокий заклад сего рода в Америцї. Русcка клиніка St. Louis. No. 2953 Augusta Str.

Оденъ зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Америцѣ.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПОСÔБЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ покоштуе сего пива, то иншого вже не хоче пити.	Голова вôдъ него нѣколи не болить, бо есть здорове и поживне.

НЕ ТРЕБА ЄГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.

Иванъ Глова.
JOHN GLOWA
(POSTMASTER)
Excelsior, Pa.

ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всякѣ потрібнѣ рѣчѣ до житя, якъ такожь можна купити убраня майнерскѣ и звычайнѣ.

Посылае такожь грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, тано и беспечно.

Продае шифкарты.

Не вôдъ нынѣ вже знають люде солідного Ивана Глову.

Dr. John Szlupas
328 Federal st. (мѣжъ полудневою 3 и 4-ою улицею.)
PHILADELPHIA, PA.

Знаменитый лѣкаръ. Довголѣтна практика дала ему способность стати добрымъ лікаремъ. Лѣчить успѣшно всякого рода хоробы. Мае такожь свою власну аптику, въ котрой выробляють ся дуже добрѣ и помочнѣ лѣкарства.

Розмовить ся по руски, литовски, польски и по англійски. — На цѣлôй околици знають добре Шлюпаса.

МАЄШЬ КНИЖКИ ДО ОПРАВЫ?
CONDRAD LOTZ,
305 Lackawanna Ave., Scranton, Pa.
оправляе книжки всѣлякого рода, хочъ бы якъ розтрясенѣ. Такожь робить книжки для братствъ, церковъ, бизнесменôвъ и т. д. За роботу ґаранту́е.

J. BOBKOWSKI
ПРІЄМЦЯ ПОХОРОНОВЪ.
Вынаймае такожь „кериче" на похороны, хрестины и весѣля по дуже низькихъ цѣнахъ.

300
PEARL and MULBERRY st
SHAMOKIN PA

РЕСТАВРАЦІЯ И КАВЯРНЯ
TROMETTER'S
(Трометтеръ)
Cor Rock & Sunbury Str., SHAMOKIN, PA.
напротивъ National Bank.
Снѣданя, Обѣды, Вечерѣ.

Въ каждôмъ часѣ можна достати такъ горячѣ якъ и зимнѣ перекуски. Потравы прилагодженѣ на европейскій способъ, дуже смачно. Услуга солідна. Окремѣ компаты для родинъ. Найлучшѣ вина, пива, лікеры, горѣвки и всѣ можливѣ напитки. Цѣна дуже мала.

ST. HERMAN'S BENEVOLENT Society. ORGANIZED FEBR. 1888

Выробляе братскѣ машлѣ, шапки, вôдзнаки, хоругвы, уніформы.
Цѣнникъ и пробки высылае даромъ

R. H. Morgan,
23 N. Main str.
SHENANDOAH, PA.

Dr. A. BACEWICZ,
421 Penn Ave. — SCRANTON, PA.

Замешкавъ на мѣсци всѣмъ добре знаного доктора Шлюпаса.

Говорить по руски, словеньски, польски, литовски и англійски.

Мае такожь свою **аптику.** Хорѣ могуть его бачити въ аптицѣ мѣжъ 8 годиною рано а 7 вечеръ.

Новый телефонъ 756.

РУСКІЙ КРАВЕЦЬ.
Въ Шамокінъ, Па. мешкае рускій кравець
ПЕТРО КУЗМИЧЪ
146 Lincoln str.

Робить вôнъ всѣлякѣ убраня мужескѣ складно и дешево.

Хто у него замовить убранє, нѣколи того не пожалуе.

B. J. Keogh.
Продае всякѣ напитки темперенційнѣ, вайсбіръ и селцеръ.

СПЕЦІЯЛЬНѢ ОРДЕРЫ НА БАЛѢ, ПИКНИКИ, ВЕСѢЛЯ И ДРУГѢ ЗАБАВЫ ДОСТАРЧАЄ СКОРО.

Офисъ: 327 E. Centre Str.
SHENANDOAH, PA.

Руска банкирска контора
Юрія Папы,
415 Jerome Str.,
McKEESPORT, PA.

припоручае ся братямъ Русинамъ, особливо зъ McKeesport-у и околицѣ. Пересылаю грошѣ до старого краю якъ найдешевше и найскорше. Заразомъ продаю шифкарты такъ тано, якъ нѣяка друга банкирска контора.

Спробуйте, а побачите!
Пишѣтъ на адресу:
Юрко Папа,
415 Jerome Str. — McKeesport, Pa.

Русины! Держѣть ся поклику: „Свôй до свого"!

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ
Д. ГОЛОДА
38 Green str., JERSEY CITY, N. J.

Каждый Русинъ маючій яку небудь потребу въ Ню Йорку, чи въ околици, повиненъ вступити до того готелю, бо тутъ достане найздоровшій и найтаншій напитки всякого рода и пораду, де най лучше купити шифкарту.

ЧИ НЕ ЧУДЕСА ТО?

Такъ питаются люди, котори можно сказати чудесныиъ способомъ были вылѣчени отъ разныхъ тяжкихъ болѣзней.

Не чудеса то, а знаніе!

Кто терпитъ на яку нибудь болѣзнь и хоче отъ неи вылѣчитися; кто хоче надобути утрачене здоровье и силу, нехай съ вниманіемъ прочитае нижшеслѣдующи строки.

Доказано, що не каждый докторъ есть добрый лѣкарь, а дуже добрыхъ лѣкаровъ и совсѣмъ таки мало. Одинъ лѣкарь мало учился и для того многого не може роспознати; другій зновъ много учился, но мало знае, бо не мае добрыхъ способностей. Прирожденна способность, быстрый розумъ и опытность, — отъ рѣчи, котори роблятъ лѣкаря добрымъ лѣкаромъ.

Чи чули де-що про профессора Коллинса?

Розумѣется, чули, бо его слава иде по цѣлому свѣтѣ. Онъ много учился въ славныхъ университетахъ не только въ Европѣ, но и въ Америцѣ; онъ много лѣтъ робилъ разни опыты и успѣлъ въ лѣкарскомъ знанію якъ найлучше, бо природа обдарила его выникаючою мудростью, острымъ розумомъ и великимъ талантомъ.

Теперь Профессоръ Коллинсъ есть человѣкъ славный на цѣлый свѣтъ. Не только обычни люди идутъ до него за помощью въ часѣ болѣзни, но и найлучши докторы удаются до него за порадою и поясненьемъ, коли не можутъ порозумѣти якой нибудь болѣзни.

Можно смѣло сказати, що кого онъ не вылѣчитъ, тому и никто другій не верне здоровья.

Профессоръ Коллинсъ дае поясненья докторамъ въ лабораторіи.

Той-то извѣстный и славный докторъ, щобъ якъ найлучше могъ помогти страждущому роду людскому, заложилъ лѣчебницу подъ именемъ „Professor Collins New York Medical Institute", ч. 140 West 34th street въ Нью Іорку.

Въ той лечебницѣ получили помощь уже тысячи слабыхъ, а межи ними и многи сотки славянъ. Въ канцеляріи той лѣчебницы каждый може бачити листы отъ множества краяновъ, котори сердечными словами дякуютъ Проф. Коллинсови за то, що ихъ нѣбы якимись чудомъ вылѣчилъ отъ найтяжшихъ слабостей, въ той часъ, якъ други докторы и лѣчебницы не могли помогти имъ.

За для недостачи мѣста, подаемъ тутъ только немноги и коротши изъ тѣхъ листовъ, заслужующи упоминанья.

YOUNGSTOWN, O. 1 Sept. 1900.

Пане Профессоръ Коллинсъ!

Посылаю Вамъ свою фотографію, щобъ видѣлисте, що уже здоровый. Цѣлыхъ 5 роковъ хоровалъ я. Одинъ докторъ говорилъ, що маю ятра нездорови; другій говорилъ, що бедра менѣ затвердѣли; третій казалъ, що пузырь маю не въ порядку, и т. д. Много грошей отдалъ я на лѣкаровъ, долго былъ и въ госпиталю. Вы же одразу познали, що менѣ треба, и Ваши лѣкарства за два мѣсяцы уздоровили мене. Каждому скажу теперь, що Проф. Коллинсъ найлучшій докторъ на свѣтѣ. Съ краянскимъ поздоровленьемъ
Василь Гричъ.

YONKERS, N. Y. 3 Іюня 1900.

Милый и чтенный проф. Коллинсъ!

Вамъ вѣдомо, що былъ я дуже хорый. Малъ кашель, душило мене, тяжко дыхалъ и при томъ чулъ боли въ персяхъ. Худнулъ постоянно и уже на костякъ былъ подобный. На лѣкаровъ выдалъ до 200 д. но дармо. Не могучи мене вылѣчити, казали, що маю сухоты и мушу умерти. А теперь я здоровый и важу 185 фунтовъ. — Ваши лѣки вернули менѣ здоровье. Подяка Вамъ.
Іос. Вейнеръ.

DETROIT, Mich. 13 Авг. 1900.

Профессорови Коллинсови въ Нью-Іорку.

Высокопочтенный Пане!

Ваша слава иде далеко — широко по свѣтѣ, але якъ бы цесари да короля знали Ваши глубоки знанія та опытъ, то не давали-бъ Вамъ лѣчити худобныхъ людей, а для себе держали-бъ Васъ. Я малъ несчастье упасти со сходовъ и тяжко покалѣчитися. Малъ порушены кости и въ нутрѣ сильно повредилъ себе, и лѣкари, котри мене лѣчили, говорили, що до смерти буду слабымъ калѣкою. Вы заразъ же зробили мене здоровымъ. Шкодую, що не можу Вамъ якъ належитъ отдячити.

Вашъ на вѣки благодарный
Иванъ Пиларъ.

SCRANTON, PA. 5 Іюля 1900.

Чт. Проф. Коллинсъ!

Не знаю, якъ и высказати Вамъ свою вдячность за то, що мене отъ великихъ болей освободили. Мала велики боли во всѣхъ удахъ, колоко мене въ боку и въ крыжахъ. Уж страшно терпѣла. Была въ краю всякихъ докторовъ. Лѣчили мене и профессоры въ Пештѣ; але дармо. Думала уже, що и до смерти не позбавлюся того, але когда пріишла до Америки за сыномъ, тутъ менѣ порадили еще и до Васъ удатись за помощью, що и зробила. Лѣки, котори менѣ два разы заслалисте, мали той добрый учинокъ, що теперь — слава Богу! — здорова.

Съ поздоровленьемъ и почтеньемъ
Марія Корешъ.

POCAHONTAS, W. Va. 6 Мая 1900.

Милый панъ Профессоръ!

Нехай Вамъ Богъ заплатитъ за Ваше благодѣяніе. Была хора 6 роковъ, ходила по докторахъ, но они не могли помогти менѣ, бо не знали, яку слабость маю. Каждый инакше говорилъ менѣ. Уже не надѣялась и жити на свѣтѣ. Но напослѣдку захотѣла еще Васъ спробовати и слава Богу, що зробила то. Ваши медицины позбавили мене болей и теперь я толста, здорова и сильна, а люди говорятъ менѣ, що о 10 лѣтъ стала молодша.

Съ краснымъ поздоровленьемъ
Анна Ковачикъ.

PITTSBURG, Pa. 18 Мая 1900.

Славному п. проф. Коллинсу.

Вы знаете, яку тяжку и по словамъ докторовъ невылѣчиму слабость я мала. Теперь я уже легко дыхаю, ничо мене не болитъ и чую себе здоровою. Съ благодарностью признаю, що Вы вырвали мене изъ рукъ смерти, бо инакше не было-бы менѣ помощи. Нехай Васъ преблагій Богъ Отецъ живитъ на многи и многи роки, щобъ и на дальше Вы худобнымъ помагали.

Ваша вѣрна
Жозефина Рошно.

Профессоръ Коллинсъ посылае лѣкарства по цѣлыхъ Соединенныхъ Штатахъ и Канадѣ.

Слабыи пріймаются лѣтомъ отъ 10 до 1 годины рано, а по полудню отъ 2 до 5. Въ недѣлю только отъ 10 до 1 по полудню.

Пишѣтъ о всякой рѣчи на адресъ:

Professor COLLINS New York Medical Institute
140 W. 34th St. New York City.

ОДИНОКИМЪ
найзручнѣйшимъ рускимъ друкаромъ въ Америцѣ есть:
ВАСИЛІЙ САРИЧЪ.
517 E. 13th Str., NEW YORK, N. Y.

Онъ вамъ выготовить всякѣ друкарскѣ працѣ красно и дешево, яко никто иншій въ Америцѣ. Онъ друкуе на рускôмъ, словацкôмъ и англицкôмъ языку: статуту, бальовы тикеты и всьо, що тôлько для братствъ и поодинокихъ людей є потребно.

Адресъ: V. V. Sarych, 517 E. 13th St. NEW YORK, N. Y.

C. M. HATHAWAY,
аґентъ вôдъ огневои асекурацийнои компаніи.

Колектуе такожь грошѣ за ренту. Мае два домы до ренту на Race str., три домы на продажь на Hill str., домы до мешканя або на продажь на Blakely, Olyphant, Pa.

ЦѢНА ДУЖЕ НИЗЬКА.